

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredni nedelje in praznike. — Inserati do 30 petiti à Din 2.—, do 100 vrst Din 2.50, večji inserati petiti vrsta Din 4.—. Popust po dogovoru. Inseratni davek posebej. »Slovenski Narod« velja letno v Jugoslaviji 144.— Din, za inozemstvo 300.— Din. — Rokopisi se ne vračajo. — Naše telefonske številke so: 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.

Zavraten umor lastnega brata odkrit

V Iški Loki je Fr. Kraljič s svojo ženo umoril pred meseci lastnega brata, premožnega Amerikanca in truplo zakopal na polju — Zločin včeraj odkrit — Zakonca Kraljič izročena sodišču

Ljubljana, 17. avgusta.

Kriminalistika nobenih drugih krajev ne beleži tako bestialnih umorov in zločinov kakor ravno v nesrečnem izjamskem kraju, kjer sta se letos dogodila že dva težka zločina iz najnižjotnejših nagibov in najbolj egoističnih motivov. Se je v dobrem spominu med izjanci težka družinska drama, ki se je 13. junija ponoči odigrala na lgu pri posestniku Podražju, ko je mesarski pomočnik, 24-letni Anton Podraž, ustrelil svojo maceho 36-letno Ano Podraž. Ta slučaj pride že pred prihodnjo poroto v razpravo.

Danes dopoldne pa se je po gostilnah na Dolenjski in izjanski cesti, kjer se ustavljajo izjanci, bliskovito raznesla vest o novem zahrbtnem umoru, ki je bil izvršen že marca letos v Iški Loki, a sta bila morilca razkinkana in aretirana se je včeraj zjutraj ter popoldne odpeljana v zaporu ljubljanskega deželnega sodišča. Mnogoštevilni izjanci in izjanke, ki so danes pripeljali drva in razne pridelke na ljubljanski sobotni trg, so živahno opisovali razmere, ki so dale neposredni povod za zahrbtni umor.

Umor marljivega in bogatega Amerikanca.

Zrtev zavratnega umora v Iški Loki je postal marljivi Amerikanec, 12. decembra l. 1878. tamkar rojen Martin Kraljič, ki je bil štirinjak v Ameriki ter se je po prevratu precej bogat vrnil v svoj rojstni kraj na dom svojega brata, 58 letnega Franca Kraljiča. Prinesel je iz Amerike precej denarja. Sprva so se pri Kraljičevih imenito in dobro razumeli, dokler jih je Martin zalagal z denarjem. Posestnik Franca Kraljič s svojo ženo Marijo, roj. Japelj iz Brešta, je bil slab gospodar. Kmetija je propadala in bredla v večje dolge, dokler ni prišel Martin iz Amerike ter rešil kmetijo pred gotovim propadom. Kraljičevima je Martin izdal nad Din 175.000 v gotovini, kupil jima je voziček, lepe konje, kupoval pa je tudi razne druge potrebščine. Kadar je bil Martin dobre volje, je Kraljičevim domov pripeljal celo sod dobrega vina, vreče kave in sladkorja kakor tudi mnogo drugih dobrin.

Lani je Martin nehal zalagati Kraljičeve. Nastala je razprtja in vnelo se je hudo sovraštvo. Martin je zahteval, da mu morata zakonca Kraljič vrniti 175.000 Din. Začeli so se tožariti. Končno so se pobotali in na sodišču sklenili sodno poravnavo, po kateri sta mu zakonca Kraljič garantirala dosmrtno stanovanje, hrano in plačilo 25.000 Din v gotovini. Za slučaj, da ne bi mogli skupno v miru ter sporazumu živeti in da bi šel Martin od hiše, pa sta se zakonca obojevala, plačevati mu za stanovanje in hrano 5.000 Din letno.

Spomladi letos so se nehale tudi intimne razmere, ki so vladale med Martinom in ženo Marijo, kar je bilo v veliko spodbudo že odraslim otrokom. Martin je navadno spal v konjskem hlevu na steli.

Bilo je ravno na Martinov praznik 25. marca. Vsi so pri Kraljičevih sli spali, zakonca Franc in Marija Kraljič v sobo, otroci v izbo, a Martin kakor običajno v hlev. Moralo je biti nekako okoli 23., ko se je splazila žena Marija skrivaj v hlev, ga za seboj zaprla, pobrala težji robat predmet ter z njim zamahnila po glavi spečega Martina. Moral je biti takoj mrtev. Nato je žena Marija odšla v sobo k možu ter mu naznanila, kaj je napravila z Martinom. Ker je bil srednje veliki, drugače krepki mož popolnoma pod sugestijo svoje zelo resolutne, krepke in visoke žene Marije, je mož brez oklevanja sledil ženi v hlev ter storil vse, kar mu je ukazala. Spravil je umorjenega brata v kaščo ter ga tam dobro zagrnil.

Prevoz trupla na polje.

Truplo umorjenega Martina je ostalo ves dan 26. marca v kašči do pozne noči. Takrat sta Franc in Marija Kraljič vstala. Franc je zapregel voziček. Pograbila sta truplo v kašči ter ga naložila na voziček. S konjem sta truplo na njem odpeljala kakih 100 m daleč na travnik »Prte«, ki leži v neposredni bližini potoka Išce. Naglo sta izkopala kakih 150 cm globoko jamo, položila vanjo truplo ter nato jamo za-

grebla. Zemljo sta močno pohodila ter napravila vse primerno, da zabriseta težke sledove za zavratnim umorom.

Kako je bil umor odkrit.

Pri Kraljičevih so po umoru hlinili svojo nedolžnost, ko so po Iški Loki ljudje spraševali:

— Čudno, kam je šel Martin, ko ga ni nikjer videti več?

Kraljevičevi so navadno topo odgovarjali:

— Ne vemo, kar kafa ga je vzela! Dejal je, da gre v Ameriko nazaj.

Prebivalci Iške Loke so končno opozorili orožnike na lgu, da že dalje časa pogrešajo Martina Kraljiča, ki je najbrže postal žrtev nočnega zavratnega umora. Orožniki so začeli marljivo poizvedovati o usodi Martina Kraljiča, povprašali so tudi pri Francetu Kraljiču, ki je kratko odgovoril, da je Martin odšel najbrže v Ameriko in da mu ni ničesar znanega o njem. Orožniki so nato skušali uradno ugotoviti okolnosti, če je res Martin odšel v Ameriko. Po dolgotrajnih poizvedbah so dognali, da Martin Kraljič sploh ni iskal v Ljubljani pri oblasteh nikakih dokumentov za Ameriko. Krenili so nato preiskavo v drugo smer. Jasno jim je postalo, da je moral biti Martin zavratno umorjen. Sledovi umora so bili pač tako zabrisani, da je bila preiskava zelo otežkočena.

Dan usodne aretacije.

Ko so orožniki po dolgem času zbrali kolikor toliko skromen obtežilni material, je odšla močna orožniška patrulja na dom Franceta Kraljiča. Bilo je včeraj zgodaj zjutraj, ko so se orožniki pojavili pri Francetu Kraljiču. Ta je ves pobeled, ko jih je zagledal. Žena Marija pa se je potuhnila.

Ko so začeli orožniki Franceta Kraljiča natančneje zasliševati o usodi

njegovega brata Martina, se je večkrat zapletel v protislovja ter ni hotel sploh ničesar vedeti o njem. Ko so mu končno orožniki predložili gotova dejstva, je utihnil, pozneje pa kratko dejal:

— Žena je Martina ubila. Jaz sem ji pomagal truplo zakopati. Pri nas je bilo grozno. Martin je zalezoval mojo ženo ter jo vselej, kadar me ni bilo doma, skušal zlorabiti. Zvečer na Materje Božje praznik je žena Martina ubila. In drugi dan sva truplo pokopala ob Išci.

Na podlagi te izjave so orožniki odvedli Franceta Kraljiča na kraj ob Išci, kjer je bil Martin zakopan. France Kraljič jim je točno označil in pokazal kraj, nakar so odgrebli zgornjo plast zemlje ter se jim je kmalu pokazalo okostje umorjenega. Franceta Kraljiča so nato orožniki pridržali na orožniški postaji. Za njim so prišli njegovo ženo, ki je trdovratno tajila vsako udeležbo. Križajoč se, je zatirjala svojo nedolžnost in se zaklinjala:

— Pri Kristusovih ranah! Jaz sem nedolžna, za mene se plete mučeniška krona.

Tudi njo so orožniki odvedli najprej na orožniško postajo. Popoldne so v Ljubljani odpeljali v zapore najprej Marijo Kraljič, ki je bila okoli 14. izročena upravi sodnih zaporov. Njena moža Franceta Kraljiča pa so orožniki pripeljali v Ljubljano zvečer okoli 17.30 in ga izročili sodišču v preiskovalni zapor.

Danes zjutraj se je sodna komisija pod vodstvom preiskovalnega sodnika dr. Stojkovića odpeljala v Iško Loko, da na lcu mesta ugotovi dejanski stan in da se izvede obdukcija umorjenega Martina Kraljiča. Truplo Martina Kraljiča so orožniki pustili na lcu mesta ob Išci, kjer je bilo najdeno in odkopano. Danes popoldne prepeljejo že močno segnjeno truplo v mrtvašnico na lgu, odkoder se bo jutri vršil pogreb.

Poljska se približuje Mali antanti

Varšavski gospodarski krogi iščejo stike s Prago, da si odpro pot do Male antante in do Nemčije

Praga, 17. avgusta, g. »Narodni Politika« objavlja serijo člankov, ki se bavijo z odnošaji Češkoslovaške do ostalih držav Male antante in do Poljske. Glede Jugoslavije se veli v teh člankih, da hoče Beograd doseči revizijo odnošajev do Češkoslovaške, tako da se bodo interesi obeh držav zvezali še tesneje. To se da doseči ne samo s političnimi, vojaškimi in gospodarskimi pogodbami, temveč tudi s skupnim političnim in gospodarskim programom. Drugi članek se bavi s Poljsko. Varšavski politični krogi skušajo, kakor pravi list, pod pritiskom gospodarske skupine dobiti stik s Prago. Ako bo potrebno, bi se ustanovila poljsko-češkoslovaška antanta, ki bo imela tudi političen, gospodarski in morda tudi vojaški značaj.

S tem bi se ustvarila podlaga za močno politično in gospodarsko zvezo, ki bi odgovarjala tudi okvirju Male antante. Češkoslovaški je jasno, da išče Poljska jamstvo za sedanje stanje, ker

zelo občuti pritisk poljsko-ruske meje. Češkoslovaški interesi na Poljskem so predvsem gospodarskega značaja. Pri češkoslovaško-poljskem zblizanju bi sodelovali tudi Rumunija in Jugoslavija. Tako da bi se položaj Male antante s tem zelo ojačil. Varšavski politiki ne zanikajo, da pomeni Češkoslovaška za Poljsko tudi pot do Nemčije, ki ne bi bil nikoli siguran brez primernega protuteža, ki bi ga predstavljala češkoslovaško-poljsko gospodarski blok. Sedanja mednarodni politični položaj sili naravnost do tega, da se ustvari ananta ne samo med Poljsko in Češkoslovaško, temveč tudi med tema državama ter Jugoslavijo in Rumunijo. Letošnja jesen bi mogla ustvariti podlago za tako sodelovanje. Že sedaj pravi list, lahko vidimo skupen nastop na repariacijski konferenci v Haagu. Glede odnošajev do Poljske stoji Češkoslovaška pred dogodki, ki bodo zgodovinskega pomena.

Gostilničarski kongres

— Beograd, 17. avgusta. Dne 21. t. m. se bo vršil v Beogradu gostilničarski kongres, ki mu bodo prisostvovali gostilničari, hotelirji in restavratirji iz vse države. Naloga kongresa je, da ugotovi enotno stališče vsega hotelirstva in gostilničarstva napram aktualnim stanovskim vprašanjem. Referat o načrtu zakona o obratih bo podalo gostilničarsko združenje iz Skoplja, o uredbi o odpiranju in zapiranju obratov in o delovnem času bo poročala Zveza gostilničarskih zadrug iz Ljubljane, o turizmu in tujskem prometu dubrovniško združenje, o gostilničarstvu in higijeni beograjsko združenje, o izvajanju zakona o taksa in zakona o državnih trošarinah ter o nujnih pravilnikih sarajevsko združenje, o omejevanju točilnih pravic osiješko združenje, o gostilniškem pravilniku in takšah novosadsko združenje ter končno o strokovnem šolstvu beograjsko združenje.

Kongres Fidaka

— Beograd, 17. avgusta. Za kongres Fidaka, ki se bo vršil v Beogradu od 1. do 9. septembra se vrše velike priprave. Delegacije zaveznih držav bodo sprejete na vseh naših obmejnih postajah. Posebno svečan sprejem pa bo inozemskim gostom prirejen v Ljubljani, Zagrebu in Beogradu.

Borzna poročila.

LJUBLJANSKA BORZA.

Ljubljanska borza danes ni poslovala. V prostem prometu so notirali: Amsterdam 22.85, Berlin 13.5, Bruselj 7.9211, Budimpešta 9.9452, Curih 1095.9, Dunaj 8.0241, London 276.22, Newyork 56.87, Pariz 222.90, Praga 168.585.

INOZEMSKJE BORZE.

Curih: Beograd 9.1275, London 25.205, Newyork 519.90, Pariz 20.35, Milan 27.18, Berlin 123.81, Dunaj 73.22, Praga 15.385, Bukarešta 3.08, Budimpešta 90.70, Sofija 3.25.

Zeppelin preletel polovico poti

Pri poletu preko Urala je letel zrakoplov več ur nad gorečimi gozdovi — Danes opoldne je pasiral Bajkalsko jezero — V Tokio ga pričakujejo v ponedeljek zjutraj

— Tomolsk, 17. avgusta. Zrakoplov »Zeppelin« nadaljuje z veliko brzino svoj polet preko Sibirije in je že preletel reko Ob, kjer je letel zelo nizko. Nad mestom Olivan je napravil nekaj krožnih poletov ter vrzel vrečico s pošto ter pismo kapetana Eckenerja, ki javlja, da je razpoložene na krovu najboljši in da je posadka prepričana, da bo polet preko Sibirije uspel brez vsakih večjih nezdod.

— Larjanskoje, 17. avgusta. Snoci ob 23. je zrakoplov »Zeppelin« preletel Larjanskoje v smeri od zahoda proti vzhodu. Plul je zelo nizko ter letel v smeri k izviru reke Vah. Oddal je tudi brezlično brzotjavko, da se nahaja približno 52 stopinj severne širine in 180 stopinj vzhodne dolžine. Na ta način je do danes zjutraj preletel že približno pol poti od Friedrichshafna do Tokija. Obenem je spotočil kapetan dr. Eckener, da je vozil zrakoplov po prekoračenju Urala nekaj ur nad gorečimi gozdovi med reko Pelim in Obom. Pri tem se je razvijal tako silen dim, da je ponovno popolnoma zaprl razgled zračni ladji.

Danes dopoldne je zračna ladja nadaljevala polet nad obsejnim močvirjem med Obom in reko Jenisej v tomski guberniji. Hitrost, s katero leti zrakoplov, je izredno velika. Zrakoplov gonijo zaradi ugodnih zapadnih vetrov samo trije motorji, dočim počivajo ostali kot rezerva. Zaradi tega bo zrakoplov prištedil ogromne množine goriva. Brezlična postaja v Irkutsku je v stalni zvezi z zrakoplovom.

— Irkutsk, 17. avgusta. Tu pričakujejo, da bo preletel zrakoplov »Grof Zeppelin« okoli poldneva Bajkalsko jezero. Ni pa še gotovo, da li bo letel preko Irkutska ali pa severneje. Pričakujejo pa, da bo najbrže od Krasnojarskega letel ves čas nad transsibir-

ske železnice ter nadaljeval nato nad njo pot proti Citi, Harbinu in Vladivostoku, kjer ga pričakujejo jutri zjutraj. Vreme je za polet zelo prikladno.

— Moskva, 17. avgusta. Zrakoplov »Grof Zeppelin« je včeraj z velikim uspehom nadaljeval svojo pot proti Sibiriji in vozil s povprečno brzino 135 km na uro. Kakor smo že včeraj poročali, se je »Zeppelin« izognil Moskvi, kjer so sicer ljudje slisali šum motorjev in pozneje našli v Ostrovskem, ki je oddaljen kakih 20 km severno od Moskve, poštno vrečico, ki so jo vrgli iz zračne ladje z padalom.

Od tu je nadaljeval polet proti Vologdi, kamor je došel ob 4. zjutraj in naprej ob železniški progi Vologda-Vjatka, kjer so ga videli ob 10.30 zjutraj. Iz Vjatke, kjer je vrzel zopet vrečice s pošto, je letel proti Permu, ki ga je pasiral nekaj minut po 13. in letel preko Sverdlovskega in Urala čez sibirsko mejo v smeri na Tomolsk, kamor je došel v prvih večernih urah. Vzhodno od Tomolskega se bo pričel najtežji del poti, ker bo moral zračni velikan leteti skoro 2000 km nad neobljudenim ozemljem v smeri na Jakutsk-Harabovsk-Vladivostok, kamor misli dospeti dopoldne. Zrakoplov je že ujel brezlično zvezo z veliko sibirsko radijsko postajo v Irkutsku, ki mu pošilja v določenih presledkih poročila o stanju vremena v Sibiriji.

— Tokio, 17. avgusta. Na Japonskem vlada trenutno dokaj neugodno vreme. Nad Ozako in vso pokrajino divjajo močni viharji. Časopisje posveča prihod »Grofa Zeppelina« dolge stolpe in naglaša, da se bo s tem poletom Japonska približala evropskemu kontinentu kakor Zedinjene države. Prihod nemškega zrakoplova v Tokio se pričakuje za ponedeljek zvečer.

Angleži zahtevajo brezpogojno revizijo Youngovega načrta

Preuranjene vesti o popuščanju angleške delegacije — Ostale delegacije zahtevajo kljub angleškim ugovorom sprejem neizpremenjenega reparacijskega načrta

— London, 17. avgusta. »Reuters« poroča iz Haaga, da ustrezajo najnovejši predlogi Francije, Belgije, Japonske in Italije do 80 odstotkov angleškim zahtevam, ki jih je postavila angleška delegacija na haški konferenci. Navzile temu pa je finančni minister Snowden izjavil, da tega predloga ne more sprejeti in da vstraja na popolnem sprejemu svojih zahtev. Kakor znano, zahteva Anglija povračilo letne anuitete za celih 48 milijonov nemških mark.

Po drugi vesti istega vira pa se zdi, da je Snowden snoci popustil in da hoče omogočiti delegacijam Francije, Belgije, Japonske in Italije, da bi predlagale še ugodnejše predloge, tako da bi bilo mogoče preprečiti prelom haške konference. Zato je Snowden snoci pristal na to, da se seja finančne komisije odgodi do prihodnjega tedna.

— Pariz, 17. avgusta. Vest, da bi bila francoska delegacija pristala na

zmanjšanje italijanskih anuitet v korist Anglije in da bi bila zahtevala od Italije naj ugodni angleškim željam, ne odgovarja dejstvu. Francija, Belgija, Japonska in Italija vztrajajo na tem, da se sprejme Youngov načrt v celoti.

— London, 17. avgusta. Jutranji listi proglašajo krizo haške konference kljub odgoditvi seje finančne komisije na prihodnji teden še vedno kot zelo akutno. Poročevalci glavnih londonskih listov ugotavljajo, da je Snowden odklonil tudi najnovejši predlog Francije, Belgije, Japonske in Italije ter da vztraja na popolnem sprejemu angleških zahtev. Istočasno pa ugotavljajo tudi, da izhaja glavni odpor proti angleškim zahtevam od strani Italije, ki da je glavni krivec za dosednji neuspeh haške konference.

Kongres UJU

— Zagreb, 17. avgusta. Danes se je vršila pred otvoritvijo kongresa UJU konferenca izvršnega odbora UJU z delegati posameznih sekcij. Na tem sestanku so skušali najti kompromisno rešitev za spor, ki je nastal zaradi zahtev beograjske sekcije po zvišanju števila njenih zastopnikov v glav. odboru in o njihovi zahtevi po izpremembi v predsedstvu organizacije. Ti razgovori so se končali brez uspeha.

Nato so odšli delegati v veliko dvorano zagrebške borze, ki je bila nabito polna učiteljev, delegatov in nedelegatov, kjer se je imela vršiti otvoritev skupščine. Nekaj minut po 9. je otvoril predsednik UJU Vlada Petrović kongres, pozdravil zastopnike oblasti ter nato prečital brzojavko kralju, ki je bila z velikim odobravanjem sprejeta. Poleg drugih so bili prisotni komandant IV. armije general Matić, zastopnik ministristva prosvete dr. Kašumović, zastopnik velikega župana dr. Urbani ter drugi. Po njegovem govoru so navedeni zastopniki pozdravili skupščino ter ji želeli najboljši uspeh pri njenem delu.

Po njihovih govorih so bile še prečitane brzojavke, ki so dosele na naslov vodstva UJU v pozdrav kongresu. Zatem so bili izvoljeni odbori kakor finančni, verifikacijski, resolucijski itd. Končno so bile prečitane tri predlagane resolucije, ki so bile odkazane resolucijskemu odboru v proučevanje in referiranje. Po zaključku kongresa so odšli učitelji v povorki pred spomenik bana Jelčića, kjer je govoril predsednik Vlada Petrović in položil v imenu vsega jugoslovenskega učiteljskega venec. Od tod so šli učitelji v kapitoljsko šolo, kjer je bila slovesna otvorjena šolska in učiteljska razstava.

Popoldne se bodo vršile seje odborov, proti večeru pa pojdejo učitelji na Mirogoj, kjer se bodo poklonili manom jugoslovenskih kulturnih delavcev.

»Rumena ptica« v Atenah

Atene, 17. avgusta. Danes je prislo sem-kad francosko prekoceansko letalo »Rumena ptica«, ki bo na svojem propagandnem poletu po evropskih prestolnicah obiskalo tudi Beograd.

V hladilnici med večnim ledom

Ljubljanska klavnica ima najmodernejšo hladilnico in ledarno v državi.

Ker je bilo vroče, sapašno popoldne, sem preizkuševal, kje bi se ohladil, kje je sredi v Ljubljani najbolj hladno mesto. To bo najbrž hladilnica in ledarna v mestni klavnici, sem si mislil in se napotil po Poljanski cesti tja.

Ravnatelj mestne klavnice g. Ivan Pestovnik, ki je gotovo opazil, da je lito od mene od vročine, je razumel moje želje in mojo nedovodnost ter me takoj prijazno peljal v najhladnejše prostore v Ljubljani.

— Ali ste dobro običeni? me je vprašal. Gledal sem ga debelo in kako bi ga ne. Toploter je kazal okoli 30 stopinj, bil samo v srajci, lahek suknjič pa na roki. — No, nahod boste dobili, zaradi velike spremembe temperature.

Velika in visoka dvorana je predhladilnica. Na pripripih visi zaklano goved. Mesarji morajo spraviti zaklano živino najprej v predhladilnico. Meso je še toplo in se mora polagoma ohlajevati. V predhladilnici ostane 24 ur, potem ga mesarji vzamejo seboj na trg, ali pa ga shranijo v hladilnici.

V predhladilnici je kazal toplomer 1° C. To se že občuti. Podzavestno sem si obklesal suknjič in si zapel dva gumba. Kakor v jeseni, ko zapihajo prvi mrzli vetrovi in zadisi po zimi.

V hladilnici z —2° C

Iz predhladilnice drži vhod v hladilnico, ki je razdeljena v nekatere železne kletke, v katerih imajo mesarji shranjeno me-

Omrežje kletk je pokrito z debelo plastjo sreča, kakor dreve posimi z ivjem. Kakor neverni Tomaž sem s prstom oddrgnil plast sreča na železu. Ob električni razsvetljavi so se bleščali ledeni kristali in če bi bil poet, bi napisal o bajnem kristalnem gradu itd. Zmrznjeno meso v kletkah bi mi pri tem prav nič ne motilo, nasprotno, podžigalo bi fantazijo.

V strojnem oddelku

Zanimivo pa je tudi, kako delajo umetno zimo v klavnici. Delajo jo v strojnem oddelku. Iz zmrzalnice prideš na dvorišče pri Grubarjevem kanalu. Klavnica ima tu tudi svoj železniški tir. Vagon mesa je pripravljen za odhod. Okoli 5000 kg ga je namenjen je v Spital ob Dravi. Gosp. ravnatelj pove, da izvažamo sedaj le malo mesa. Pred leti ga je šlo po 5 vagonov na dan v Četkostovsko, Avstrijo itd.

Pred strojnico je vodnjak, ki oskrbuje vso klavnico z dobro talno vodo. Mestni vodovod bi bil predrag, zato si je klavnica zgradila svoj vodnjak. Globok je 27 m; klavnica porabi na uro okoli 45 m³ vode. Samo za pitno vodo in za izdelovanje umetnega ledu rabijo vodo iz ljubljanskega vodovoda. Ob strojnici je tudi skladišče za premog; iz vagona razkladajo premog naravnost v skladišče.

V strojnem oddelku sta dva parna kotla, vsak je po pol leta v obratu in daje paro za pogon strojev in ogrevanje vode. V strojnici, ki je takoj v bližini, je pa generator na parni pogon.

Klavnica ima tudi svojo elektriko, ki žene 18 različnih strojev.

Hladilni stroji

Najzanimivejši so tu pa hladilni stroji, ki proizvajajo 2500 tisoč kalorij. Za pogon služita dva kompresorja, vsak s 90 HP.

Hladilnica ljubljanske klavnice uporablja za proizvodnjo nizke temperature amonijak. Ves proces hlajenja temelji na lastnosti amonijaka, ki je plin, da porabi velikansko toplotno energijo, če se njegova prostornina poveča.

Amonijakov plin zato najprej vtekočinijo, ga potem spravijo v cel sistem cevi, kjer se zopet razplini in se njegova prostornina poveča, pri tem pa porabi vso toploto iz okolice in tako ohladi zrak. Ta suh ohlajen zrak pritiska ogromni ventilatorji v hladilnico, ledarno, zmrzalnico itd.

Stena z večnim ledom

G. ravnatelj mi je razkazal vse hladilne naprave. V 1. nadstropju so nameščene cevi, v katerih se amonijak razplini in ohlaja tako zrak. Cevi so pokrite z debelo plastjo sreča. V vseh teh prostorih je temperatura pod ničlo. Ventilatorji brnijo in od spodaj prihaja ropot strojev. V dveh prostorih so ohlajevalne cevi. Med obema prostoroma je pa stena z večnim ledom. Prvi dan, ko so se hladilni stroji zavrteli, se je na tej steni napravil led in tako je ostal.

V sosedi sobi je aparat za oooniziranje zraka. Električni tok spuste v aparat, v katerem preskakujejo iskra, ki ooonizirajo ozračje. Vsak večer ooonizirajo vse prostore, kjer je shranjeno meso. Z ooonom oosenen zrak izgubi popolnoma oster duh po mesu; v hladilnicah diši po tem kakor v smrekovem gozdu. Ooon uničuje tudi glivice, ki povzročajo gnilobo.

Kako se dela umetni led

Vsakokrat, ko sem stopil iz prostorov s temperaturo pod ničlo na prosto, nisem videl popolnoma nič, dokler seveda nisem obrisal oči, ki so se orosile, kakor posimi, ko vstopiš v toplo kavarno.

Ogledal sem si še ledarno, kjer izdelujejo umetni led.

Namesto zraka ohlajajo aparati kalci-jev klorit, ki zmrzne šele pri — 30° C. V klavnici ga ohladi na — 7° C. Klorit se nahaja v velikem bazenu; v ta bazen vtakajo posodo z navadno pitno vodo, ki seveda v tekočini z — 7° C zmrzne in tako se dela umetni led.

Pojnjenje posod in izpraznjevanje ledu se vrši avtomatično. V 6 urah se bazen obnovi. V sosodnem prostoru je skladišče ledu. Na policah so skladiščne ledenih prizem. Termometer kaže — 2° C.

Tako sem se dobro ohladil in videl najmodernejšo hladilno napravo. Je še mnogo drugega zanimivega v teh prostorih, kar pa ni mogoče vsega popisati. Na pr. aparat z gumbi v strojnici. Strojnik pritiska na gumb in kazalec mu natančno pokaže, kakšna temperatura je v hladilnici, ledarni, ooonizovalnici itd. Ni mu treba kontrolirati temperaturo po prostorih. Regulira jo lahko iz strojnice. V kleti vidiš lahko nove moderne črpalke v vodovodu, cevi z amonijakom, katerega je treba na leto po 50 do 70 kg dopolniti v hladilnih napravah, moderno urejeno ledarno, tehnično v prometni veli, kjer si prekupevalci in mesarji udarjajo v roko in sklepajo kupčije itd., itd.

Živimo v časih javnih nastopov. Sokolstvo kliče javnost in jo vabi. Javnost zahteva od Sokola mnogo, ker vidi v njem javno narodno institucijo in ima v tem pogledu prav in pravico do zahtev. Sokolstvo pa upravičeno zahteva od javnosti, da se zanima za njegovo delo, da ga spremlja s simpatijami, da mu daje svojo številno navadnostjo poudarila in poguma. Mladina opoka, ako ne vidi karkoli priznavanja. Javnost, središč je svojih dolžnosti! — nik.

NAPOSLEDI

Financa Podpornega društva slopih v Ljubljani se je preselila v Klobučarsko ulico št. 2, II. nadstropje. Vhod Mestni trg 22 ali Cankarjevo nabrežje 13. Podpirajte našli sedaj najbogatije slopi. 6-1

POTENJE ROK, NOG ILL

zanosilce odlični »SUDOR«-masi izkane »Pri oči, Čoča.

Rdeča hiša naj dobi Gestrinov spomenik

Predlog dr. Jože Rusa in župnika v p. Ivana Vrhovnika ljubljanskega mestni občini.

Ljubljana, 17. avgusta.

Uvaževana naša zgodovinarja g. dr. Jože Rus in župnik v p. g. Ivan Vrhovnik sta oddala danes mestnemu magistratu naslednjo prošnjo:

Da se sredi našega mesta višega velikanstva Rdeča hiša zasidra v svoja zgodovinska tla, nama je čast postaviti vam predlog:

Na nameravani ozki, zeleni gredi sredi velikega dvorišča Rdeče hiše naj se postavi skromen, vendar alegoričen spomenik s takim ali sličnim napisom:

»V prednici te hiše (Poljanska cesta 13) je bil rojen in je umrl Fran Gestrin (1865 do 1893), pesnik in mecen Pisateljskega podpornega društva.

Gestrinovo literarno udejstvo

Ko je Fran Gestrin dovršil ljudsko šolo in gimnazijo v Ljubljani, je šel na Dunaj, kjer je študiral dve leti pravosodje, hkrati pa dovršil tudi enoletno prostovoljsko vojaško službo. Jeseni 1886. je popustil pravo in se vpisal v Gradcu na filozofsko fakulteto ter študiral zgodovino in zemljepis. 1890. je nastopil kot netrpniški suplent službo na učiteljski v Gorici, naslednje šolsko leto na moškem učiteljski v Mariboru. A pljučna bolezen, ki si jo je nakopal (1891) pri vojaških vajah, ga je prisilila, da je moral vzeti že v aprilu bolezenski dopust in koncem šolskega leta popustiti službo sploh. Zadnje leto je preživel v Ljubljani.

Svoje precejšnje imetje je zapustil Pisateljskemu podpornemu društvu v Ljubljani.

Sokol

Javnost in Sokolstvo

V poletnem času prirejajo sokolska društva svoje televadbe nastope. Namen nastopov obstoja v tem, da društvo pokaže svoje članstvo in karkoli javnosti svoje bilanco stanja, t. j. telesno vzgojo, delo v telovadnici, dišiplino nastopajočih oddelkov, sposobnost prednjačih zborov, število nastopajočih. Društvo, ki prireja nastop na mrtvi, s svojim članom številno gledalcev ali s drugimi besedami, koliko je onih, ki s srečo spremljajo društveno delo. Le tam, kjer oba činitelja, t. j. prednjački zbori in sokolska javnost duhovno in s srečo sodelujeta, je uspeh zadovoljiv in popoln. Ako se prednjački zbor še toliko trudi, ako šteje še toliko sposobnih prednjakov, če pa ni sodelujoče javnosti, to se pravi, ako naš trgovec, obrtnik, naš oče ali mati ničesar ne stori za to, da usluženec, sinovi in hčerke posejajo sokolske telovadnice, potem tudi najboljši prednjak ne more delati čudežev, ne more pokazati pri javnem nastopu preko 30 telovadcev, ki bi jih ob sodelovanju javnosti prečeval lahko 100.

Naše javne telovadbe naj bodo glasne in slavnostne manifestacije sokolskega dela in ideje, naj bodo resne in učinkovite propagande za našo javnost. Kdor je doslej hladno gledal na Sokola, naj se ob pogledu na javni telovadni nastop ogreje in navduši za misel, ki tvori osnovo sokolskega dela in ki naj v plodovih svoje vzgoje tako realno in učinkovito posega preporodno v ustroj moralnega, duhovnega in gospodarskega življenja našega naroda.

Sokol ni cirkus, sokolstvo ni izbrano že z dano telovadbo. Sokol ni tekma, ki bi gnala javnost in gledalce v strasti odobravanja in grajanja. Sokol je trda in vztrajna šola človeške morale in razmočevanja telesnih zdravstvenih sil — šola za vse, v končnih ciljih za ves narod. Čim višji odstotek je deležen te vzgoje, tem večja je stvarna korist, tem večje delo vrši to društvo, tem večje simpatije zasluži društvo v javnosti. Velikega števila nastopajočih pa ne more nikdar polnovredno nadomestiti malo število še tako vlinško izvedenost telovadcev. Le z velikim številom se bližamo osnovni zahtevi ustanovitelja Sokola, t. j. sokolske naloge so za ves narod.

Sokolstvo in telovadni prireditvam se pridružujejo običajno ljudske veselice. Vzdrževanje društvenega dela (prostor, stavba telovadno orodje, prispevki župi in saviu itd.) stane velik denar. Zato je treba veselice trpeti, ker so pogosto poleg članarine edini viri društvenih dohodkov. Tu pride na vrsto preiskunja društvene uprave, prireditvenega oddelka in solidnih gospodarskih sposobnosti. Namen sokolske veselice naj ni izključno denarni, ampak društvo naj se potruditi pokazati ljudske veselice v pravem smislu besede, ki naj bo vzor za vse druge, kako spojiteljno koristno s prijatelji, s lepim, bodrim in plemenitim užikom. Veselica mora nuditi v svojem žanru tudi duševne ali kako bi se reklo nekatere zabavne kulturne užitke in se mora bistveno razlikovati od običajne gostilniške zabavne prireditve.

Živimo v časih javnih nastopov. Sokolstvo kliče javnost in jo vabi. Javnost zahteva od Sokola mnogo, ker vidi v njem javno narodno institucijo in ima v tem pogledu prav in pravico do zahtev. Sokolstvo pa upravičeno zahteva od javnosti, da se zanima za njegovo delo, da ga spremlja s simpatijami, da mu daje svojo številno navadnostjo poudarila in poguma. Mladina opoka, ako ne vidi karkoli priznavanja. Javnost, središč je svojih dolžnosti! — nik.

Sokolska župa Novo mesto priredi jutri v nedeljo 18. t. m. ob priliki otvoritve Sokolskega doma na Mirni okoliščini zlet na Mirno. Sprejeto: Ob 12. sprejem gostov in poverba po Mirni, ob 14. skunja za javni nastop, ob 15. javna telovadba, otvoritev doma, po telovadbi narodna veselica. Pri sletu sodeluje šoleznikaraka godba »Sloga« iz Ljubljane. — Sokolska prireditel na Ježici. Za letniško prireditel Sokola, ki se vrši v nedeljo 18. avgusta z začetkom točno ob

Prvi njegovi pesniški poskusi segajo v gimnazijsko dobo. Prve pesmi je objavil kot šestdesetlet v Tomšičevem vrtcu (1882). Tik pred smrtjo je izdal zbirko izza mladih let (1893). Najvišje se je vzpela njegova lirika, ko je neozdravljivo bolan čakal smrti. »Balada o prepelici« (Ljubljanski Zvon 1893) je eden najlepših biservov slovenske lirike.

Kot pripovednik se je oglašil Gestrin najprej v »Slovanu«, kjer je preobličil romantično zgodbo »Moj stric«. Najvažnejši Gestrinov pripovedni spis je »Iz arhiva« (Ljubljanski Zvon 1890). Gestrin je bil tudi zelo plodovit prevajalec. Najrajši je prevajal iz češčine in ruščine, pa tudi iz nemščine in francoščine, in sicer največ za listek »Slovenskega Naroda«, in za oster Dramatičnega društva v Ljubljani (rokopisnih prevodov okrog 30 dram in oper. (Iz Slov. biografskega leksikona).

Balada o prepelici

V poletno noč odmeva: »pet pedij! Sicer ni niti šuma niti klika; Le v tesni kletki drobna prepelica Bedi in poje, ko vse mirno spi. V polmračni sobi na blazino belo Naslanja težko glavo mlad bolnik In vrača se v prežite kratke čase: Razvija se pred njim življenje celo. Mnog hipec lep, mnog jesen gleda lik, Veselih pesmij čuje znane glase... Poslušaj in smehljaj se, Češ, skoro se povrne krasna doba, Saj če si mlad, še daleč je do groba — V poletno noč odmeva: »pet pedij!« Fr. Gestrin.

15. na senčnem vrtu gostine »Stirn«, je vse najboljšje pripravljeno. Tudi za slehja shaba vremena se izvede zabavni del prireditve v obširnih notranjih gostilniških prostorih. Ves čas igra, razen kmečke harmonike, tudi izvrstna godba Sokola I. Vožnja po železnici je polovična na sazevo izkaznice. Za kolearske je pripravljena nazdravna gorderoba. Zveze z vlaki in avtobusi v vse smeri ugodne.

Prispevki za socijalno zavarovanje

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani opozarja na dejstvo, da mora od vsakega drugega delodajalca prisilno — to je s politično ali sodno izvršbo — izterjevati zavarovalne prispevke. Po eni strani povzroča to uradu ogromne neproduktivne upravne stroške, po drugi strani pa spravlja mnogokrat v nevarnost njegovo likvidnost. S tem se neposredno obkrožno prisiljeni tudi mnogoteri gospodarski faktorji, kakor so lekarne, bolnice, zdravilišča in razni dobavitelji, ker urad napram njim ne more pravočasno izpolniti prevzetih obveznosti. Res je položaj gospodarstva težak, vendar pa ni tako težak, da polovični delodajalci ne bi mogli pravočasno plačevati zavarovalnih prispevkov. Temu nezadržnemu stanju je mnogo krivo pomanjkanje dobre volje in nerazumevanje potreb soc. zavarovanja s strani delodajalcev, ki bi si mogli precej olajšati plačevanje prispevkov že s tem, da onega dela zavarovalnih prispevkov, ki ga odtegujejo od plač in medznameščencev in delavcev, ne puščajo v obratovanju, temveč ga takoj izročijo Okrožnemu uradu. Potem bodo ob zapadlosti predpisa prispevkov morali odvzeti obratnim sredstvom deljansko le še polovico predpisane iznosna prispevkov in ne bodo imeli občutka, da odzamejo prometu ves znesek hkrati.

Dejstvo, da mora polovico delodajalcev prisilno terjati za prispevke, skrb za znižanje s tem povzročeni stroškov kakor tudi skrb za likvidnost ali okrožni urad, da se bo moral poslužiti proti nerednim plačnikom prispevkov vseh zakonitih kazenskih določb.

Beležnica

KOLENDAR

Danes: Sobota, 17. avgusta 1929, katoličani: Liberat, pravoslavni: 4. avgusta, 7. di. u. Ež.

Jutri: Nedelja, 18. avgusta 1929, katoličani: Helena, pravoslavni: 5. avgusta, Evristije.

DNAŠNJE PRIREDITVE

Kino Metka: Dama iz lože št. 13. (Greta Garbo).

Kino Ideal: Njegovo najjače orožje. (Harry Hiel).

Medmestna tekma Ljubljana — Maribor na igrišču Hitiže.

DEZURNE LEKARNE

Danes in jutri: Bahovec, Kongresni trg. Ustar, Sv. Petra cesta. Ustar, Sp. Šiška.

Tolalža

Mož je prišel šele ob 3. zjutraj domov. Ko ga je žena ozmerjala, ji je dejal:

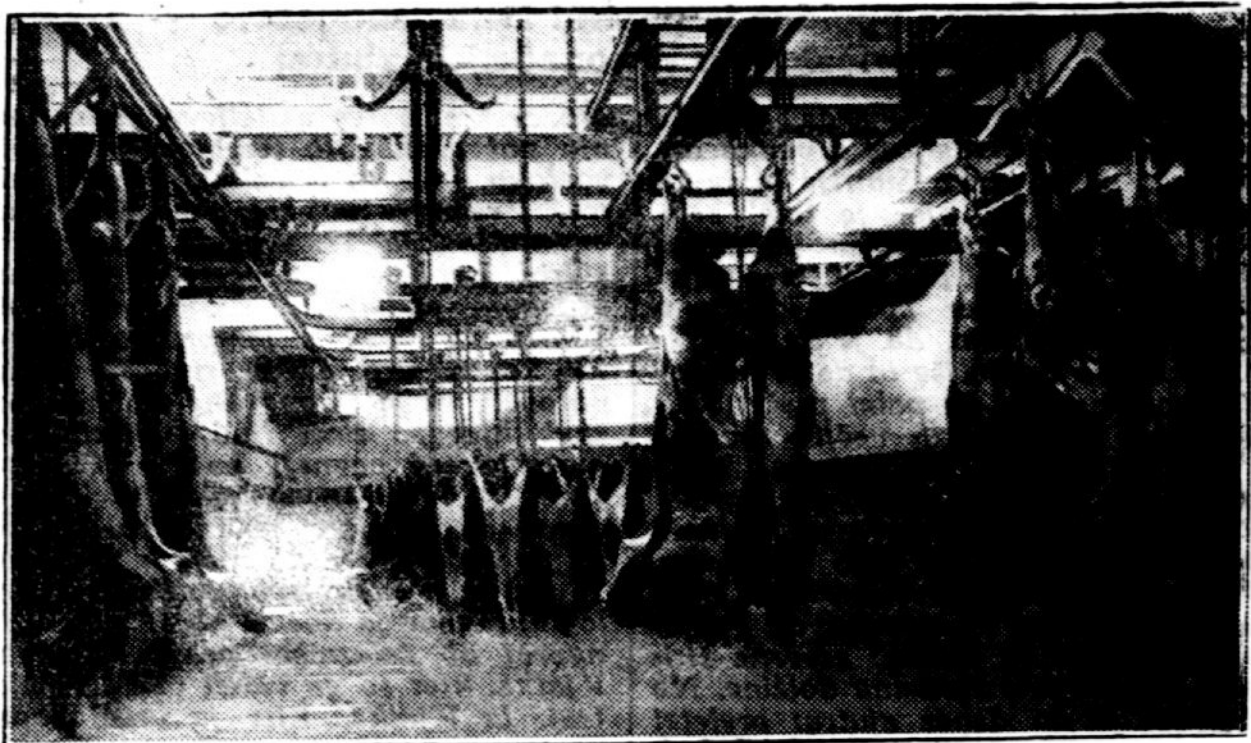
— Zakaj se jezíš, ljuba moja? Če bi doma ostal, bi bila sedaj tudi tretja ura.

Moževa skrb

Žena je padla v vodo in pričela klicati na pomoč. — Vrh mi vsaj ključ od hišnih vrat, ji je zaklical mož na Bregu.

Odličnosčno

— Ko sem prišel s svojo trgovino, nisem imel drugega kakor svojo inteligenco. — Potem ste pa res z malim prišli.

Predhladilnica

Nahod imam že tako in tako, torej ne bo nič hudega, sem si mislil.

Ljubljana poje 700 konj na leto

Morala sva skozi klavne prostore in takozvano prometno vežo. V vseh teh prostorih je oster duh po krvi in mesu zaklanih živali, po drobovju itd. Svojevrstni dehi, ki ne prija vsakemu. Mesarji so pripravljali očistene vole v hladilnico. Posebna klavnica je za govedo in posebna za drobnico in prašiče in še posebna za konje, ki je popolnoma ločena od ostalih, da se konjsko meso in goveje meso ne more smesati in da so vse sloparije z njim nemogoče. Mimogrede sem se zanimal in zvedel, da porabljajo Ljubljanci okoli 700 konj na leto.

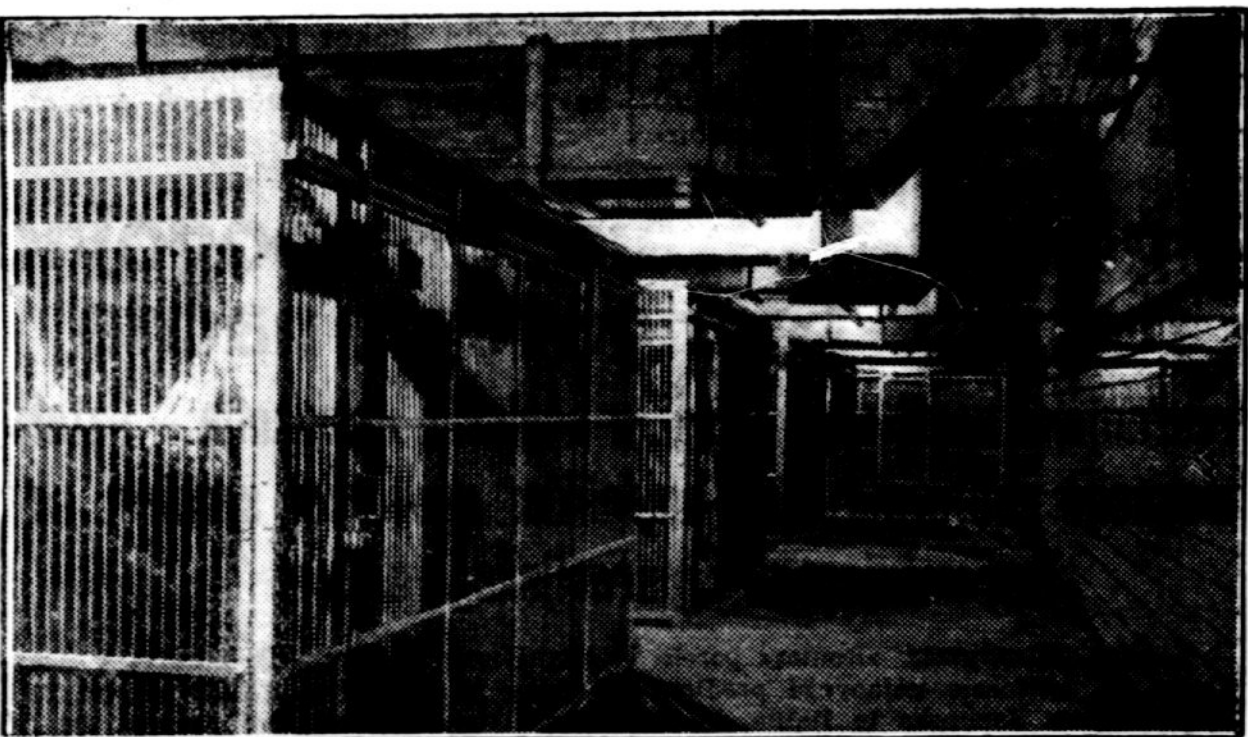
so. Vsak ima svoj ključ, nekateri imajo tablice s svojim imenom na kletki.

Klavnica oddaja v hladilnici posamezne prostore različnih velikosti v najem. Meso je tu dobro shranjeno. Temperatura je vedno pod ničlo.

V. nosu me je že začelo ščebetati. Zapel sem si še tretji gumb. Ker sem pa ogledoval zanimive kletke z mesom in hladilne naprave pod stropom, nisem mraza niti tako občutil.

Skoda, sem si mislil, da ne oddajajo tehele kletke tudi mešanom v pasjih dnevih. Ne da bi v njih viseli na kaveljnu kakor teleta in prašiči, temveč da bi se v njih hladili.

Iz hladilnice se prike v prostor, kjer

Hladilnica

V klavnici za prašiče je visel prašič z nenavadnimi madeži po koži. Živino zdravnik pove, da je bil prašič bolan; imel je rdečico. Ko ga bodo sterilizirali, ga bodo prodajali na trgu pod ceno za revnejše ljudi. Meso je pa seveda popolnoma neškodljivo.

Vse je moderno urejeno. Zaklano živino prevažajo mehanično po žerjavih iz kraja v kraj. Prenasati težkih kosov ni treba več.

Predhladilnica z 1° C

Bot mi vedno bolj lije z obraza. Komaj še čakam, da se odpro težka debela vrata v predhladilnico. Vrata so namreč zato debela, ker so izolirana.

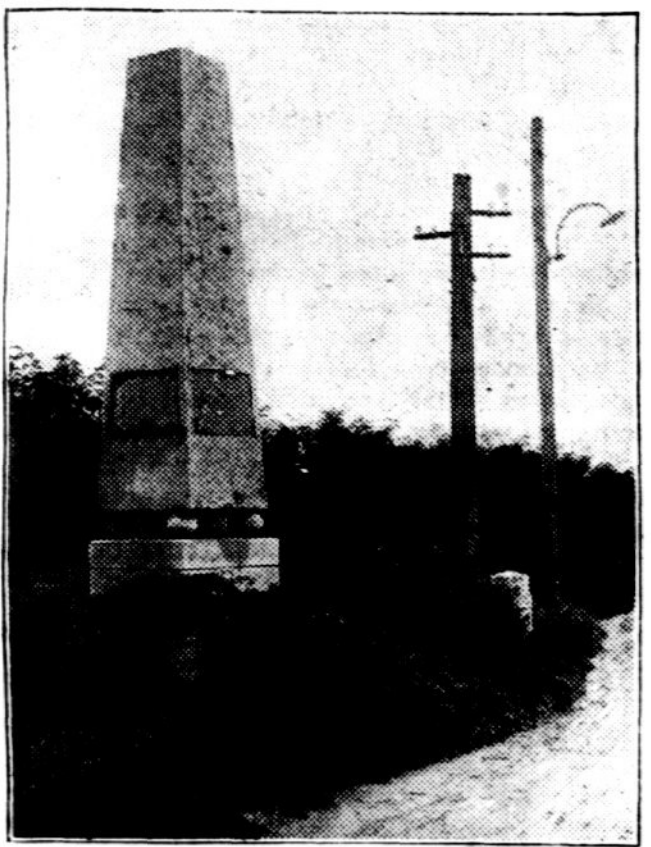

Hladilniška kletka

Stoletnica znamenitega ljubljanskega spomenika

Osuševanje Barja pred sto leti. — Povodni mož ukročen. — Kako so odkrili spomenik ob Gruberjevem prekopu.

Pred sto leti je rajala Ljubljana, saj je bila vgnana »grda pošast, ki je delala krivico meščanom in lepoto mesta;« v kročena je bila vodna sila, ki je ob zastoji Ljubljanice o povodnih prihajala do pragov in celotno mesto, ki je bilo v predmestnih hiš, vdarjala v kleti in pritličja, širila povsod, kamor je prodrla, vlažnost in dajala povod raznim vdolčinam, zlasti mrzlici, ki je bila tedaj vdomačena v Ljubljani. Sanje, gojene v 16. in 17. stoletju so se vresničile. Kar so pričeli podjetni Zorn (1769), iznajdljivi Gruber (1771), vztrajni Strupi (1780), je dovršilo tretje desetletje 19. stoletja.

Gruberjev spomenik

O kongresu (1821) zbrani mogočniki so se čudež ozirali proti severu na »snežnikov velikane«, a na jugu jih je presenetila v celoti neobdelana, širna, močvirna ravan, obsegajoča 15.700 ha, kamor si skoraj ni upala stopiti človeška noga. Jako verjetno je, da je kdo izmed kongresnikov opozoril cesarja Franca na pusto Barje in na veliko korist, ako bi bilo osušeno. Kongres je minil in ljubljansko mesto mu je nameravalo postaviti viden spomenik. Ko je cesar Franc zvedel o tem je naznanil, da naj se za spomenik namenjeni stroški obrnejo rajši za osuševanje Barja, ki je počivalo nad 40 let. Ljubljana je radostno pozdravila cesarjevo misel, ki sta jo v malo letih oživila guverner ilirskega kraljestva baron Kamilo Schmidburg in ljubljanski župan Ivan N. Hradecki. Oba sta si stekla nenevarne zasluge. Z mladeniško vnetostjo je hotel prvi takoj po prihodu v Ljubljano (1822) teške naloge. Dne 4. okt. 1823 je po njegovem prizadevanju padla glavna zavora hitrejšemu odtoku Ljubljanice: jez med škofovim in kneidlovim mlinom ob sedanji prisilni delavnici; za njim sta bila podrti jez na Selu pri »Fabriki« (1824) in mlinski jez v Hrušici (1825). Ovinek, ki ga je narejala Ljubljana pri Kodeljevem, se je nadomestil z novo naravnostno strugo (1828). V štirih letih se je Ljubljana iztrebila in njena struga poglobila tako, da se je rečni strmec od ustroja Gradašče do skalnate struge pod mostom povišal nad poldrugi meter. Na Barju so rezali jarke in kanale, delali štrane in ceste.

Kakor guverner je bil tudi Hradecki neprestano na delu. Njegov življenjski neprestanec, da se ni strašil ne dežja, ne mraza, ne vročine, da ne bi bil šel na Barje, kakor da je ondi le treba bilo; dan na dan se je vozil po močvirju, kjer je pregledoval, zapovedoval in naročeval, kako naj se dela to in to, da bo prav.

Napore na Barju in lepe uspehe je Mihael Kastelic obkramen omenil v 2. kitici slavnostne kantate, kjer pravi, da Kranjci »nove struge koplejo, posuše globoke jame, kasni blanci tek dajo. Preden loti štirikrat mine, po močvirju pelje pot, žito rase, voda zgine, hiše ustajajo povsod.« Med prvimi naseljenci, čigar hiša je leta 1825. vstala na sotočju Ločnice in Išice, je bil Martin Blaž po domače Kozuh; a še pred njim je samevala na Barju, ko je bil Francos v Ljubljani, hiša pri Lipovcu (zdaj Črna vas 44).

Enemu največjih kulturnih činov v naši domovini se je spodobil spomenik. Postavilo ga je pred sto leti mesto. Gradivo zanj — fini granit — je oskrbel baron Codelli. Obelisk, stoječ na kocki, obdan z železno ograjo, je imel naslednje napise v majuskulih — na glavni strani: Ovov ad conservandam grati animi memoriam ob Labacensem anni MDCCCXXI congressum civitas destinaverat svmtv hos benignissimo Francisci I. Imp. noto ad revivendam palodis derivationem impendere agressa est anno MDCCCXXIII. (Kar je mesto na hvalni spomin na ljubljanski kongres 1821 namenilo stroškov, je izdalo na mišljaj cesarja Franca I. za obnovo osušenja Barja leta 1823.) — Na vzhodni strani: Opvs patriae profuturum pridem a Gabr. Gruber inchoatum sed invidia temporum interruptum (Delo, domovini v bodočnosti ko-

ristno, od Gabr. Gruberja nekaj začeto, toda radi zlobe časov prekinjeno) — na zapadni strani: Tolti aggres aquae alpsvm reprimetes et pvgatvs fluminis alvevs dvm regno Illyriae praefvit Jos. Cam. baro Schmidbvrg (Odpravljani so jezovi, zadržujoči vodi padec, in očiščena struga, ko je Ilirskemu kraljestvu načeloval Jos. Kam. baron Schmidburg). V prvi besedi poslednjega napisa tiči napaka: Tolti (namesto sublati) aggres... Profesor Peter Petrucci, ki je pred 70 in več leti poučeval na ljubljanski gimnaziji, se je spodbil nad to hibo rekoč dijakom: Vse napise za Gruberjev spomenik so prešli Ljubljančani z Dunaja. Latinsko je Ljubljana sicer več znala mimo Dunaja; vendar si pa niso upali na napisi popraviti dunajske oblike »tolti aggres« v »sublati aggres«. Dasi je Ljubljana vedela, da se pravi: tolle, tollere, sustuli, sublatum, je vendar ohranila iz pietete »tolti aggres« (msgr. T. Zupan).

Spomenik so postavili tam, kjer je nekoč stal cesar Franc gledajoč na Barje in sluteč blagoslov, ki ga prinese osuševanje. Slovesno odkritje je bilo določeno na 17. dan avgusta 1829. Tedaj se je mestni župan Hradecki v družbi dveh stanovskih odbornikov peljal ob desetih dopoldne po guvernerja Schmidburga in vladne svetnike. Zbrali so se nato v cerkvi sv. Jakoba, kjer jih je sprejel magistrat in župna duhovščina. Ob navzočnosti škofa Antona Alojzija Wolfa, vseh civilnih, vojaških in šolskih oblasti je bila slovesna zahvalna sv. maša pri kateri je na koru sodelovala Filharmonična družba. V tem je prihrula nevihta, ki je onemogočila najvažnejšo slavnostno točko: odkritje spomenika na licu mesta. Nadomestiti jo je morala simbolična slavnost v rotovski dvorani, kamor so šli vdeleženci iz cerkve. Tam je nastopil

KAKO ODPRAVIMO STANOVANJSKO BEDO BREZPOSELNOŠT & INDUSTRIJSKO KRIZO?

Preprost kmet z Gorenjskega našteva možnosti rešitve stanovanjske bede ter razmotriva o racionalizaciji kmetij, obrti in industrije. — Zasebniki in zadruge naj bi bile deležne večjih podpor, surovine naj bi se ne izvažale, po gotovem načrtu pa naj bi se ustanovljale tovarne. — Potreben je zakon, ki bi bil drastičen po svoji vsebini.

Ljubljana, 17. avgusta.

Pretekli petek smo razpisali anketo z vprašanjem vsakemu in vsaki, kako odpravimo stanovanjsko bedo, brezposelnost in industrijsko krizo. Odgovore, ki smo jih prejeli, začnemo danes objavljati.

1.

Preprost kmet sem in vam odgovarjam zaradi tega, ker se obračate na slehernega, da zveste njegovo mnenje. Nedvomno imate za to tehtne vzroke. Nemara hočete dognati, koliko je naše ljudstvo zrelo za pereče dnevene probleme, ki naj bi se reševali v sporazumu in sodelovanjem najširših ljudskih plasti.

Zavedam se, da ste načeli vprašanje, čigar rešitev je največjega pomena za nas Slovence. Pred vsem smo bili mnenja, da se Slovenci ne množijo, da morda celo padamo po številu rojstev. Brezposelnosti v masah takrat še nismo poznali. Kako tudi, ko pa je bilo izseljevanje svobodno in ste se lahko selili, kamor ste želeli. Šele, ko je Amerika uvedla izseljeniško kvoto in so nam tudi razne evropske države zaprle svoje meje, dočim je bilo doma vedno več ljudi, ki so bili primorani postaviti brez dela, smo jeli premišljevat, kako naj si tolažimo ta pojav. Rezultat je bil presenetljiv: Slovenci se množijo tako naglo kakor ste zadnjič ugotovili, da bo znašalo število samo starostne skupine od 20 do 29 let prihodnje leto 191.000, dočim je znašalo l. 1920. še 141.000.

Odgovor na anketo se mi zdi precej težak, ker je treba upoštevati, da se naše prebivalstvo naglo množi in da se morajo vzporedno z njim množiti tudi razna sredstva za gospodarstvo. Naj naštejemo, kako so rešili stanovanjsko bedo v deželah, ki jih smatramo za gospodarsko konsolidirane.

V Angliji se je izklopo načelo, da nosi država primanjkljaj novozgrajenih hiš. Na tem temelju je bil sprejet tudi prvi angleški stan. zakon. Gradnje naj bi v smislu zak. predvsem občine in zadruge. Pozneje se je sklenilo pritegniti tudi privatnike. Vse občine so bile pozvane, da predložijo ministrstvu načrte za zgradnjo manjkajočih stanovanj, ki so morali biti opremljeni pa so to morali storiti, ako so računali na državno podporo, določeno v zakonu. Državne podpore so bile pri občinskih zadrugah in pri privatnih zgradbah različne. Država se je zavezala, da bo preskrbela do 75 odstotkov potrebne gradbenega kapitala in da bo krila sorazmeren del stroškov za obresti in amortizacijo.

V Franciji pooblašča vladni načrt občine,

župan Hradecki in v temeljitom govoru predložil obseg in pomen doseženih osuševalnih uspehov. Peveci Filharmonične družbe so zapeli v slovenskem jeziku pesem, ki jo je zložil za slavnost Mihael Kastelic in bi se bila morala peti pri spomeniku — objavil jo je v »Ill. Blatt-u« 29. avg. 1829, št. 35 in ji pridajal nemški prevod. Naposled je govoril guverner Schmidburg in hvalno poudaril čvrsto in uspešno udeležbo mestne občine pri velikanskem delu razmočvirjenja. Opoldne je bil potem obred pri guvernerju, popoldne na strelišču slovesno streljanje, zvečer ples.

Gruberjev spomenik na Prulah pri zidanem mostu, v travo bujno zaraščen, se je postal arh. Čas mu je zbrisal napise; za silo se čita samo napis na zapadni strani. Zato je jako umestov nedavni sklep ljubljanske mestne občine, ki je namenila za popravo tega spomenika 5000 Din.

O stoletnici obnovljeni obelisk naj vzbujajo ljubljancem spomine na prvo dobo osuševanja Barja, zlasti na prvega delavca Gabrijela Grubarja, čigar ime nosita kanal in cesta ob njem — na kongres in cesarja Franca, ki je omogočil osuševanje z visokim državnim prispevkom in dvakrat obiskal Barje, na guvernerja Schmidburga, ki je bil po rojstvu Nemec, a je ljubil slovenski jezik in neprecenljivo koristil naši domovini gradeč ceste po deželi, podpirajoč vede in umetnosti — prvi zvezek Kranjske Čebulice je Schmidburgu posvečen; z njegovim imenom je tesno združen začetek Kranjske hranilnice, Zvezde, muzeja.

Spomin njegovega sotrudnika pri osuševalnem delu župana Hradeckega, »vzrotilja storočnega Briarjeja«, je za vedno zasidran v krasni Prešernovi pesmi; ohranjujeta ga dva prekrščenca — Kurja vas v Hradeckega vas in Šuštarji most v Hradeckega most — in spomenik ob lškem mostu, postavljen leta 1833., oznanjujoč da je Hradecki največ pripomogel k zgradbi lžanske ceste. Zaslužnega počaščenja čaka edino še ime dograditelja kanala Strupija (IB 1829, 137—1841, 165; LZg 1829; Lippich, Topogo.; Costa, Reiseer.; N 1846 pril.; Šubic, Lj. barje; Melik, Kolon. Lj. Barja).

2.

Gornje vprašanje je prav lahko rešiti. Preide naj se od besed k dejanjem. Ta misel mi je bila posebno živa, ko sem prebral knjigo inšpektorja Krstića »Kolonizacija v Južni Srbiji. Vsak načrt naj bi se izvedel lepo po vrsti, n. pr. dolgo željeni načrt agrarne reforme.

Če bo dovolj dela, se bo dala dahlka rešiti tudi stanovanjska beda. V tem pogledu naj bi bili zasebniki kakor tudi razne stanovanjske zadruge, deležne večjih denarnih podpor. Načinov, kako razdeljevati podpore, je več in jih prepuštam gospodarskim strokovnjakom.

Po mojem mnenju je krivo brezposelnosti dejstvo, da izvažamo vse preveč surovin, česar ne bi pri drugih narodih nikdar dovolili. Stremilo naj bi se, da bi se surovine izdelovale doma, pri čemer bi se lahko našle ljudje zaposlili. Naj bi se ne dogajalo več, da bi naši premožnejši ljudje vlagali pretežno večino svojega kapitala v denarne zavode, ker ne znajo z njim plodnosno gospodariti. Marsikdo brez sredstev bi se rad lotil rentabilnega podjetja, a mu manjka začetnega kapitala.

Več premožnejših ljudi, naj bi se združilo v zadruge za izdelovanje cenenih družinskih hišic, n. pr. po nemškem ali japonskem sistemu. S tem bi se zaposlili stavbni delavci, pritegnjeni k delu pa bi bili opekarji, žagarji, razni trgovci kleparji kovači, ključavničarji, mizarji za pohištvo itd. Tako bi bili do malega zaposleni vsi obrtniki in trgovci.

Po istem načrtu naj bi se ustanovljale razne tovarne za izdelke ki jih pri nas še nimamo. Če nam bi manjkalo surovin, naj bi jih uvažali. Prepričan sem, da bi bili naši produkti lahko visoko konkurenčni.

Delavec F. M.

3.

Besedičenje je popolnoma odveč. Potreben je zakon, ki bo drastičen v tem pogledu po svoji vsebini.

I. Vsak podjetnik, ki v svojem podjetju zaposluje nad 25 delavcev, naj bo dolžan po zakonu, da zgradi za svoje delavce in njihove rodbe stanovanja. Ne zahteva se gradnja modernih, luksuznih, temveč moderne hišne, v kateri bi bilo mogoče delavstvu čisto živeti. To bi bilo ne samo v korist delavcem, temveč še bolj v korist podjetniku, ker bi bilo njegovo delavstvo zdravo, prav tako v korist državi, ki bi dobila na ta način zdravo potomostvo. V tem pogledu bi država morala poedinim podjetnikom, ki v resnici sami ne bi mogli graditi potrebnih stanovanjskih objektov vsled nedostatka materialnih sredstev, nuditi brezobrestna posojila, ki bi se omogočila na ta način, da do polne amortizacije dolga v ugotovljenem procentu pobira najemnine.

17 letna mati

Ljubavni roman brhke Maričke iz Bele Krajine.

Ljubljana, 16. avgusta.

Brhka Marička je bila kljub svojim 16 letom tako razvita, da bi jo vsakdo smatral za par let starejšo. Ko se je lani poslovila od svojih staršev v Beli Krajini in se odhitala na postajo, da se odpelje v Ljubljano, kjer je nameravala postati »gospodična«, a se ji pač ni sanjalo, da bo Ljubljana zanj mnogo bolj usodna, kakor je hotela.

Vozna je počasnim Dolenjem, ki ga marsikateri potnik preklinja, da se krešejo zvezde, ji je prav dobro dela. Marička je bila glava in slepa za vse, kar se je godilo okoli nje — sanjala je. In te sanje so bile tako lepe! Sama ni vedela, kako se je zgodilo, da je bila gospodična in končno gospa in še kako imenitna gospa! Stanovala je v vili, imela je več služkinj in vse polno toalet, takih, kakršne je gledala v časopisih in si jih je tako neskončno želela. Stala je pred zrcalom in si jih pomenjala.

— Milostljiva, ta vam ne pristoji tako kot tale zivorede. Pomerite si jo in prepražite se!

Obkleka jo je, narejeno po največji modi in se čudila.

— Ali nisem res Marička, tista ki belokranjskih hribov.

— Lju-blja-na, do-lenj-ski ko-lo-dvor!

Marička je osupnila. Pred štirimi urami je sedla v kupa, pa je bila že v Ljubljani! Spomnila se je, da so ji pravili, da je boljše, če izstopi na glavnem kolodvoru. Kar v glavo ji ni hotelo, da je že konec sanjarenja.

Na glavnem kolodvoru se je boječe kakor srna ozirala na vse strani, ker ni vedela, kje je izhod. Odločila se je, da odide za vrtnicem, ki jo je vrgel na cesto pred kolodvorom.

Ko je Marička zagledala tramvaj in vrsto avtomobilov, ki so počasi oddirjali drug za drugim, je obstala od začudenja. Zdelo se ji je, kakor da je v Ameriki, o kateri je znal njen brat tako lepo pisati iz tujine. Napol sanjajoč je stopala po ulicah in se zdaj pa zdaj zagledala v ljubljanske »frajlice«, ki so hitele mimo nje napudrane, našminkane in elegantno oblečene.

— O le čakajte, tudi jaz bom tako lepa gospodična, samo da si poiščem službo v kaki trgovini.

Kam je mogla drugam kakor na periferijo. Po dolgem iskanju jo je vzel na stanovanje tovarniški delavec-vdovec. In tu se prične drugi del ljubavnega romana 16-letne Maričke. Namesto, da bi postala »gospodična«, za katero bi plamtelja moška srca, je ostala v hišici tovarniškega delavca. — To se ti ne izplača, draga moja! Meni boš gospodičinja, a jaz dovolj zaluzim dati lahko kupim svilene obleke, kakor jih nosijo »zavber« Ljubljančanke... Se več jih boš lahko imela! Imela jih boš kot prave milostive...

Vsak dan, ko se je vračal z dela je nosil Marički slaščice po dinarju, ki so jih vso zimo prodajali Bosanci. Včasih je prinesel domov tudi kakšno čokolado, nekega dne pa, da bi jo še posebno razveselil, več

Enako naj bi država skrbela za stanovanja uradnikov in uslužbencev.

Kar bi ostale še nenastanjeni privatniki, bi imeli dovolj prosora v hišah, v katerih je danes uradništvo in delavstvo velikih podjetij, katero bi se preselilo v na-lašč za nje po zakonu zgrajene stanovanjske hiše.

Vse te stanovanjske hiše naj bi bile zgrajene po istem sistemu. Načrte naj bi izdelala posebna državna higiensko-tehnična komisija, ki bi po svojih organih nadzirala striktno izvrševanje načrtov in pozneje oskrbovanje hiš.

II. Brezposelnost je pač skrb, ki je nimamo samo mi, temveč tudi druge najmoderneje in največje države. Dvomim, da bi se sploh mogla odpraviti. Pri nas bi se dalo lokalno pomagati samo na en način.

Prisiliti podjetnike, da zaposlujejo samo naše delavstvo do zadnjega. Odklanjati najemeričine vsakega tuca. Tu ne velja izgovor, da so tuji bolje strokovno izučeni. Našim se mora dati prilika izobraziti se v vsakem pogledu, a ne zapostavljati jih.

Samo na ta dva načina je po mojem mnenju mogoče gornje težke probleme napraviti neproblematične. Vlad. R-y.

Dnevne vesti.

— Planinci in isletniki! V nedeljo, dne 18. avgusta t. l. bo škof dr. Rožman slovesno blagoslovil novo planinsko kapelico na Krvavcu v Kamniških planinah. Sporedno sledijo: Ob 11. blagoslov Kriške planine in novo zgrajenih stanov, ob pol 12. blagoslov kapelice in sv. maša. Vabljeni so vsi.

— Domžale. Gasilska župa kamniška priredi v kraju svoje ustanovitve dne 25. avgusta t. l. slavnost 10letnice obstoja. Ob tej pomembni slavnosti priredi gasilsko društvo Domžale veliko veselico in jako pestrim sporedom na vrtu z. A. Warka, posestnika in trgovca v Domžalah. V službu slabega vremena se vršita veselica in vsa slavnost v Gdobnem domu. Vljudo vabimo vse prijatelje iz Ljubljane in daljine okolice. Ugodne zveze z vlakom in avtobusom. — Odbor.

— Tragična smrt sina edince. Včeraj popoldne je v Ljubljani pri Vevčah utonil 27letni papirniški delavec Anton Stibernik. V opoldanskih urah med odmorom se je Stibernik vsak dan hodil kopat pod železniški most pri papirnici v Vevčah. Tudi včeraj popoldne je vzel kopalne hlače in odšel k Ljubljani. Bil je slab plavalec, baš toliko, da se je vzdržal na površju, kljub temu si je pa upal tudi v globokejšo vodo. Tudi včeraj je plaval v globokejšo vodo, toda nenadoma se je pričel potapljati. Se preden mu je kdo mogel priskočiti na pomoč, je nesrečnik izginil v valovih. Tvrniško osebje in drugi so takoj pričeli iskati utopljence. Ker ga niso mogli najti, je skočil v vodo papirniški delovodja Jože Kure, kateremu se je posrečilo utopljence najti in potegniti na suho. Toda vsaka pomoč je bila zaman, kajti nesrečnik Stibernik je med tem že ležal skoro tričetrt ure v vodi. Truplo nesrečnega mladeniča so prepeljali v mrtvašnico v D. M. v Polju. Pokojini je bil priden in marljiv mladenič ter edina opora svojih staršev. Stibernikovi, za katero je vestno skrbel in ki je sedaj ostala popolnoma sama in zapuščena na svetu.

— Pojasnilo. Od francoskega konzulata smo prejeli: Ministrstvo francoske mornarice demantira najodločnejše trditve nekake lista, ki se tičejo pripeljalev, ki bi se bili baje dogodili na brodu »Waldeck-Rousseau«. Tudi epidemije ni bilo nikake na vojni brodu »Waldeck-Rousseau« je dospel v Saigon po zelo zadovoljivi vožnji.

— Novice iz Korške. Dne 5. avgusta je pričelo gorati pri posestniku p. d. Lipiju v St. Janžu pri Rožu. Na kraj nesreče je prišlo 13 gasilskih društev iz bližine in daljine okolice, vendar ognju, ki se je razširil tudi na sosedna poslopja, niso bili kos. Zgorela so stanovanjska in gospodarska poslopja posestnikov Lipija. Ukancarja in Slamnjaka, dočim so pri posestniku Botežarju ognji zajeli. Škoda je ogromna in znaša nad 1 milijon Din, vsi štirje posestniki pa so bili zavarovani komaj za 240 tisoč Din. Ogenj je zaneetil neki osemletni deček, ki se je izbral z vžigalicami.

— Vreme. Včeraj je bilo lepo v vsej državi, le v Ljubljani je bila dopoldne lahka meglica, ki se je pa kmalu razpršila. Temperatura je znašala včeraj v Ljubljani 28 stopinj (minimum 16,6). V Mariboru 26, v Zagrebu 31, v Beogradu 23, v Sarajevu 31, v Skoplju 33 in v Splitu 33 stopinj. Barometar je kazal v Ljubljani 763,4 mm. Vremenska napoved za jutri se glasi: Večnoma lepo in soparno vreme, lokalne nevihte.

— Državna trgovska akademija v Mariboru. Vpisovanje novih in dosedanjih učencev in učenk se bo vršilo dne 2. in 3. septembra. V I. letnik se sprejemajo učenci, ki so dovršili najmanj štiri razrede srednje šole, oni pa, ki so dovršili meščansko šolo z završnim izpitom, morajo prej opraviti dopolnilni izpit iz slovenščine, nemščine, narodne geografije z zgodovino in matematiko v obsegu programa III. in IV. gimn. razreda. Za pripravitve k dopolnilnemu izpitu treba nasloviti s 5 Din kolkovano prošnjo na ravnateljstvo zavoda, da ter ji priloži zadnje šolsko izpisevalno in vojni list. Izpitna taksa znaša Din 450.—, državna taksa Din 20.— v kolkih. Dopolnilni izpiti se bodo vršili dne 4. in 5. septembra. Za sprejem v I. letnik se nadalje zahteva, da učenec (učenka) dovrši v letu, v katerem se vpiše, 14. do 17. leto starosti, in da je predvsem iz mariborske oblasti. Popravljalni izpiti se opravijo v času od 26. do 31. avgusta. Priizdati morajo pravočasno predložiti tozadevne prošnje za pripravitve k izpitu in jim priložiti izpisevalno. Redni pouk se prične dne 7. septembra. — Ravnateljstvo.

— Najlepše slovenske narodne pesmi, fantovske in dekleške, za en glas s spremljevanjem klavirja začno izajati prihodnji teden. Prireditelj jih je skladatelj Jos. Pavčič s slikovitim klavirskim partom tako, da jih bo pel lahko vsakdo, bodisi basist ali tenorist, altistka ali sopranistka. Izhajale bodo posamezno, po dve ali več skupaj, in si jih bo vsakdo lahko za malenkostno vsoto omissil, slovenski narod pa ohrani v tej izdaji, ki bo edina med Slovenci, svoj najdražji zaklad.

— Zamenjava ameriških dolarjev. Ameriški konzulat v Zagrebu objavlja, da je prejel službeno sporočilo zunanjega ministrstva v Washingtonu o zamenjavi novčanice (dolarjev) Zedinjenih držav. Ministrstvo sporoča, da bodo stare novčanice še nadalje veljavne. Zato se opozarja vsi lastniki dolarjev, naj ne nasedajo sleparjem in spekulantom, ki širijo lažljive vesti, zlasti po vaseh, da bodo stare dolarje novčanice po petih mesecih potegnjene iz prometa.

— Pri kopanju utonil. Včeraj popoldne se je dijak kapl. Desider Kujundžič iz Subotice vozil na čolnu skupno s svojo nevesto po Palcu. Od veslanja mu je postalo vroče in skočil je v vodo, da se ohladi. Toda na površje ga ni bilo več. V vodi se je našel mrtel srčni krč. Truplo ponesrečenega dijaka so istega večera potegnili iz vode.

— Zastrupljenje s kokainom. V Sarajevu je včeraj izpila večjo količino razstopljenega kokaina Irena Hladečki, ločena žena kapitana Hladečkovega. Prepeljali so jo v bolnico, kjer pa je kmalu nato umrla. Zapustila je pismo, naslovljeno na moža, vendar vzroka samomora ni navedla.

— Poskusjen samomor Slovenke v Osljeju. Včeraj se je v Osljeju zastrupila z lužno raztopino slovenska služkinja Jospina Adamič, stara 27 let in rodom iz Maribora. Prepeljali so jo takoj z rešilnim vozom v bolnico, kjer so ji izprali želodec in je za enkrat že izven nevarnosti. Vzrok samomora ni znan, zdi se pa, da gre za nesrečno ljubezen.

— Otrok pri raztopljenem sodo. Nenavadna nesreča se je pripetila te dni v Osljeju. Ista Došan, 3etna delavčeva hčerka je v dvornci svoje tetke našla posodo, ki je bila napolnjena z raztopljenim sodo. Otrok je segel po posodi in vso tekočino spil. Čez 2 uri je mala v strašnih mukah umrla.

Dr. Leo Šavnik

specialist za ženske bolezni in porodništvo

LJUBLJANA, Tavčarjeva ulica 6/I.
zopet redno ordinira.

— Uboj zaradi dekleta. V predmestju Aleksandrovo pri Subotici sta se na praznik sprla zaradi dekleta 16letni Jovan Matović in 18letni Anton Leiković. Preprij je nastal zaradi nekakega dekleta, kateri je najprej dvoril Matović, kasneje se je pa začel zanj zanimati tudi Leiković. V prepriju je Matović z nožem zabodel Leikovića in je bil nesrečnik takoj mrtev. Ubijalca so prijeli.

Iz Ljubljane

— Iz Četvorčki, rojeni v Ljubljani. Kakor poroča že obširno današnje »Jutro«, je včeraj popoldne ključavničarjeva žena Terezija Gorenc iz Mengša povila v ženski bolnici četvorčke, dva fantka in dve punčki. Vsi štirje so zdravi in tudi 34letna mati je popolnoma zdrava. Sročni so četvorčke v bolnici krstili. Prvi fantek je bil krščen na očetovo ime Benjamin. Prva punčka na ime Kristina, drugi fantek na ime Pavel, druga punčka na ime Marica. Boter je bil cerkovnik v ženski bolnici Ambrožič, botra pa babica Klcova. Četvorčki so v porodniški kroniki Slovenije redke, če ne mogoče edini slučaj. Gorencova rodbina, ki je še včeraj dopoldne štela osem oseb — do sedaj je žena rodila že sedem otrok, od katerih je pa eden umrl — se je torej v enem dnevu pomnožila na 12 glav. To je vsekakor malce prehud udarec za siromahno rodbino, katere oče je delavec v artiljerijskem arzenalu v Ljubljani in s težavo preživlja tolikočlansko rodbino. Zato pozivamo dobrodušne ljudi, naj po svoji moči prispevajo in pomagajo siromahni rodbini. Prvi plemeniti darovalci so se že odzvali včeraj in danes, ko se je raznesla vest o četvorčkah po Ljubljani. Upamo, da bodo našli mnogo posnemalcev!

— Iz Krstna darila četvorčkom. Ravnateljstvo bolnice za ženske bolezni je prejelo sledeča darila za poročno Terezijo Gorenc: Petrovič, Beograd, 200 Din, imenovan 200 Din, iz sklada g. primarija dr. Ivana Jenka 500 Din. »Jutro« je darovalo 1000 Din, za mater 600, za vsakega otroka pa po 100 Din.

— Iz Nesreča v tovarni »Saturus«. V tovarni »Saturus« v Mostah se je davi ponesrečila 23letna delavka Marija Markič, rodom iz Male Loke pri Rhanu. Med delom jo je zagrabil stroj za desno roko in ji odtrgal več prstov. — V tovarni »Saturus« so pogodne nesreče skoro vsak teden na programu in mnjenja smo, da bi vendar kazalo nekaj ukreniti v varstvo zaposlenih delavk!

— Podpirajte družbo sv. Cirila in Metoda! Nabirajte članarino, kupujte in razpečavajte družbine razglednice in narodni kolek!

— Gremij trgovcev v Ljubljani (šolski odbor) obvešča gr. učne gospodarje, da se vrši vpisovanje v I. razred gremijalno trgovske šole v soboto dne 21. avgusta t. l. od 8. do 12. dopoldne in od 2. do 5. popoldne v gremijalni pisarni. Vpisovanje v II. in III. razred se vrši v ponedeljek dne 2. septembra od 2. do 5. popoldne v šoli na Ledini. Pri vpisovanju mora plačati vsak vajenec predpisano šolnino v znesku 500 Din, novo vstopilci pa še 100 Din kot sprejemnino. Natančnejši podatki so razvidni na šolski deski v šoli na Ledini in v gremijalni pisarni. Redni pouk se prične v ponedeljek dne 9. septembra ob 2. popoldne na Ledini. Šolski odbor opozarja gr. šole, da naj se vajenci sprejemajo le do 1. septembra, ker se pozneje prijavljene vajence pod nobenim pogojem ne bo sprejemalo v šolo. — Šolski odbor.

— Iz Primorci, Jugoslovenci. Izšla je 12. številka »Primorskega Glasila«, ki obširno in nazorno poroča o življenju naših rojakov onstran meje. List je napredno po vseh večjih tiskalnicah v Ljubljani in Mariboru. Naročila sprejema Založba Jug v Ljubljani, Selenburgova ulica 7. H. Naročnina znaša za četrt leta Din 15.

— Obnova hila. V Sp. Šiški se beti Kmetičeva pritišča hila (št. 5) v Trbi ulici. Pripravi je treba, da si Šiška pridno poslaže in modernizira svoje obliko. Letos se je že več hila pobelilo in obnovilo, kar je Šiškarjem veljako šteti v čast in ponos.

Sušaski film

Romanje na Treat. Vsako leto in ob istem času. Cele procesije ljudi hite k treatski materi, a pobožno prošnjo v srcu. Mati treatska, daj mi, da vidim sina! Mati treatska, daj mi, da vidim starš! Mati treatska, daj mi, da vidim svojo družino! Reški in sušaski breg sta polna ljudi. Priprošnjikov a pobožno prošnjo v srcu. Mati treatska pa stoji visoko nad bregom in žalostno gleda na svoje otroke. Komaj polovica jih bo prišla.

Skozi Primorje, skozi Istro gre glas: Hitite ve ženo-mučenice, hitite roditelji-preganih otrok, hitite otroci-pobeglih staršev, hitite neveste-ugrabljenih ženov. Hitite k materi treatski. Ona vam jih povrne — na eno uro, za en dan morda. Saj je dobra naša mati treatska!

In prišla je za popotno culo mati, otroci so se pranje oblekli, stari ded je pa spremljal nevesto.

Iz Gorikhe, tržniške in Istre hite. Romarji srčne krvi gredo na boljšo pot.

Ves dan in vso noč, in vso noč za dnem korakajo. Mati in otroci, ded in nevesta. Mati treatska! Glej jih grešnike čistega srca. Ponočno korakajo trpni k tebi, ker ni greha v njih sredi in vest jim je lahka.

Korakoma se procesija množi. Ko da bi kraške skale bruhale prikrite skrivaje, ko da bi istrski kamen rodil vedno nove ljudi. Mati treatska, že bliža se breg!

Po Kranjki, po Štajerski gre glas: Hitite otroci — zaslužjenih staršev, hitite ženi zapuščenih nevest. Hitite k materi treatski. Ona nam jih vrne.

Mož je zavriskal pred kolodvorom, otrokom je zaigralo veselje v očeh in srcu je močnejše udarjalo ženinu. Železni konj je pa sopihal pod težo vernih romarjev vere, upanja, ljubezni.

Mati treatska zre žalostno na svoje otroke. Ob bregovih Rečice stoji, vera je zamrla v njih, upanje jim je odvzeto in ljubezen je ugasnila v njih areh.

Otroci, mati vas čaka!

Otroci molče. Iz enega brega strme na drugega.

Prepovedan prehod.

Ohol maresciallo stoji sredi mosta. Kaj boš mati treatska! Ne dam jih, svojih podložnikov!

Tisočkrat ranjena srca se krčijo v boli. Prepovedan prehod.

Skozi duše bolesti prebete preakkuje električna iskra srca.

Mati treatska!

Srca, ki bi naj v veselju utripala — pa se krčijo v boli?

Duše, katere bi naj vezala ljubezen — preveča srd?

Mati treatska!

Prepovedan prehod!

Mali hite iz brega na breg. Roke govore brezbesedni esperanto ljubecev. Vsek zamah pove kaj drugega.

— Mati, ne boj se, tvoj sin živi polteno!

— Dobro, dobro sinko; glej, da mi poveš isto, ko se srečava prihodnjik.

— Otroci so zdravi mati in pridni tudi. Le po mamici jim je težko.

— Pa jim povej očka, da je tudi materi težko za njimi. Uže naj se in pridni naj bodo. Mi se še vidimo.

— Dekle ti moje — ves sem tvoj.

— In jaz te tvoja, dragi.

Prepovedan prehod.

Maresciallo aredi mosta.

Mati treatska pa prenaša neslišno pisma srca in misli in gibov čez breg.

Prepovedan prehod.

Noč je legla ob breg. Misli so sredi struge obstale, roke so v zamahu zatemnele.

Procesije se razmikajo.

Težki koraki udarjajo preko istrskih skal, preko Krana.

Težko udarjajo koleasa ob tračnice.

Bobnenje oddaljenih se korakov in šumenje koleas se družijo v sraku.

K treatski materi buče in prenašajo molitev strahov.

Mati treatska!

Dom daj brezdomcem! Zdrži pod krovom zopet očeta in mater, vrni starše otrokom, postavi dom ženini in nevesti!

Mati treatska, usmili se nas!

Maresciallo stoji aredi mosta.

Prepovedan prehod.

F. D.

Iz Celja

—c Novi obrati. Prazarna in kemična tovarna d. d. v Celju je zaprosila pri celjskem sreskem načelstvu za odobrenje za končni pregled celokupne električne napelave v tovarni v Gaberju. Ogled bo v četrtek 22. t. m. ob 10. na licu mesta. — Milnar Florian Kapus je zaprosil za obrtno oblastveno odobrenje za cmin. Komisijne poizvedba in obravnava se vršita 19. t. m. ob 10. na licu mesta v Mermici, občina Sv. Jeronim.

—c Drž. dvorazredna trgovska šola v Celju. Vpisovanje za šolsko leto 1929—30 bo v nedeljo 1. in v ponedeljek 2. septembra 1929, vsakokrat od 9. do 12. ure. V prvi letnik se sprejemajo gojenci, ki so dovršili najmanj štiri razrede gimnazije (realke) ali štiri razrede meščanske šole. Pri vpisu predloži gojenec prošnjo za vpis kolkovano z Din 5.—, ki ji priloži izpisevalno a prejšnjem šolanju in kratni (rojni) list, s katerim dokazuje, da dovrši v tem letu 14. do 18. leto. Redno se bo vpisovalo je v navadnih dneh. Minister za trgovino in industrijo sme dovoliti do dne 15. septembra naknadno vpisovanje, če je kraj praznični mest. Po tem roku se smejo vpisati samo otroci državnih uradnikov, premožljivih v te kraje z obhodnico šole, v kateri so se dotlej učili.

Klic na pomoč!

Glede na članek pod gornjim naslovom v »Slov. Narodu« št. 182 od dne 12. avgusta si dovoljujem v svrhu čim prejšnje realizacije prepotrebne zavarovalne zavarovanja gospodinskih pomočnikov podati nekaj z lahkoto v prakso izvedljivih misli.

Beda in sila v starosti boli še enkrat bolj, posebno če si vedno pridno in pošteno delal; zato so tudi stare služabnice pomilovanja vredne, ker se je doslej njih v pomoč malo ali nič storilo. Poudarjam samo potrebo in veliko važnost zavarovalnih ustanov in ne morem, da bi obenem ne opozoril naših praktičnih gospodin, kako bi lahko z minimalnim mesečnim vplačilom v zavarovalno blaginjo svojim vstevim pomočnikom v starosti preskrbele vsaj skromno letno rento. Prav tako smatram za dolžnost vsakega delodajalca, da najmanj vsaj pouč služkinje, da si tudi laško same z razmeroma majhnimi denarnimi žrtvami — pa naj ostanejo samske ali se poroče — zagotovijo za starost ali za grozeči slučaj delanemožnosti olajšujočo rento. Bil bi zelo neznanen trud, pojasniti hišnim uslužbencem to stvar, da bi od težko zasluženih denarjev oddali mesečno nekaj v omenjen namen, saj je zavarovanje edini kapital nepremožnih.

Služabnice, bodite razumne, mislite na starost, delanemožnost in revščino, v katero so bile mnoge vaših sovrstnic pahlene vsled lahkomišelnosti v mladosti.

Vam pa, pravičnim in človekoljubnim gospodinjam, pristojia pri tem častno mesto kot podpornice najbolje.

Nemški pesnik Ruckert pravi zelo lepo:

Willst du glücklich sein im Leben,
Trage bei zu andrer Glück:
Denn die Freude, die wir geben,
Kehrt ins eigne Herz zurück.

Miroslav L.

Kurja nadloga v Šiški

Pišajo nam: V Šiški se sprejajajo vsak dan po Polakovi in Zibertovi ulici cele jate kokoši in puranov, ki onesnažujejo vse hodnike. Naprosmo mestni magistrat v Ljubljani, naj napravi temu konec in poskrbi, da se bodo izvajali njegovi razglesi o čuvarju snage in higijene. Papir sam nič ne pomaga.

Splošni maloželezniški družbi!

Zelo je hvalevredno, da je maloželezniška družba uvedla na progi glavna pošta — Ježica tudi kopalne vozovnice. Večkrat pa se zgodi, da zaradi velikega navala nabasajo v avtomobil po 40 ali še več ljudi, kar gotovo ni prijetno potnikom. Nekoč je moral celo neki gospod stati od glavne pošte do Ježice samo na eni nozi.

V nedeljah in praznikih pa se situacija izpremeni. Kopalniki listkov ne izdajajo, čeprav imajo tiskano, da znaša ob nedeljah in praznikih vozna cena ves dan 1 Din več. Torej če dobiš ob delavnikih listek za 5 Din, bi ga po mojem skromnem mnenju dobil v nedeljo za 6 Din. V nedeljo, edini dan, ki ga lahko uradniki izrabijo, da se ohladi v savski valovih, se kopalne vozovnice ne dobe.

Vprašamo zato družbo, ali se nj morda ustanovila zato, da nudi meščanom, zlasti državnim uradnikom razne mogoče ugodnosti?

Zakaj bi v nedeljo ne izdajali kopalnih vozovnic? Če bi bil naval prevelik, pomnožite avtobuse!

M. Z.

Avtobusni promet

Kranj-Jezersko

Družba Avtopromet iz Škofje Loke nam sporoča na dopis, ki ga je poslal neki letoviškar z Jezerskega in ki je bil objavljen 14. t. m.:

Avtobusna proga Kranj — Jezersko v zvezi z avtobusno progo Kranj — Ljubljana in obratno obstoja šele dva meseca in ni bilo mogoče voznega reda tako urediti, da bi se moglo ustreči želji, naj bi imel avtobus z Jezerskega v Kranju zvezo z jutranjim beograskim brzovlakom. Družba je morala predvsem upoštevati lokalne potrebe in poskrbeti za zvezo z avtobusom, ki vozi iz Kranja v Ljubljano in vmesno zvezo z Avstrijo. Vsak dan imajo potniki priliko do dvakratne vožnje iz Jezerskega v Kranj in Ljubljano ter obratno, v nedeljah, praznikih, ponedeljkih in sobotah pa do štirikratne tja in nazaj. Za redno zvezo z dopoldanskim brzovlakom, ki vozi preko Kranja, ni dovolj interesov, razen tega pa bi moral dopisnik tudi pomisliti, da doslej ni obstajala nobena zveza na tej progi in da je kritika vsaj za prvo leto presodna. Vsekakor pa bo družba upoštevala želje potnikov v prihodnjih letovskih sezonah, letos pa je nemogoče izpremeniti vozni red že zaradi tega, ker je bil v več tisoč izvodih natiskan ter razdeljen med občinstvo. Potniki, ki bi se radi poslužili brzovlaka, odhajajočega jutraj iz Kranja, pa naj sporoče družbi, ki je pripravljena dati v to svrhu na razpolago svoj rezervni voz po primernih pogojih. Sicer bo pa z začetkom septembra posla-

vila družba en avtobus v Jezersko, ki bo odhajal ob 6. jutraj direktno v Ljubljano tako, da bo onim, ki žele dalje potovati z brzovlakom, vedno po naročilu na razpolago. Isti avtobus se bo vrnil iz Ljubljane ob pol 9. k dnevnim zvezim iz Kranja na Jezersko.

Potrebno pojasnilo. Naša rubrika »Besedo imajo naši čitatelji« ima predvsem namen nuditi našim čitateljem možnost, izraziti svoje želje in mnjenja o raznih javnih in ne osebnih zadevah. Razume se, da se uredništvo s temi željami in mnenji ne mora istovetiti, ker jih objavlja samo zato, da more prizadeti čitatelji spoznati mišljenje občinstva. Zato prevzema zanje samo toliko odgovornosti, kolikor je po zakonu dolžno in nič več. To pojasnjuje že sam naslov rubrike, da imajo v njej »besedo naši čitatelji« in ne uredništvo. Toliko v pojasnilo vsem, tudi tistim, ki so se čutili prizadete zaradi zadnjega dopisa o zborovanju »Zveze slovenskih vojakov na Brestjah ali pa morda zaradi kakake drugega dopisa iz vrst naših čitateljev.

Našljaja, najkrajšje, nato
vseenočini

Sport

— Službeno iz LNP. Za jutrišnjo medmestno tekmo Ljubljana — Maribor, ki se vrši ob 1. na igrišču SK Ilirije, je določena sledeča postava: Korče — Svetic, Verovšek — Zemljak, Slanec, Košenina, Pšek — Camernik, Jug, Venko, Oman, Svetic, Doberlet Uršič, Trobevshek. Bizovčar in Urbančič. Igrači se morajo najkasneje ob 16.30 javiti poudarjenemu kapetanu v garderobi SK Ilirije. Vsak igrač mora prineseti s seboj bele hlače in kompletno obutev. Dres preskrbi SK Ilirija. — Podsavezni kapetan.

— Motokolesarski klub Ilirija opozarja dirkače, ki so prijavljeni za »Jubilno dirko« v nedeljo 18. t. m., da se javijo točno v smislu razpisa na startu pri km 3 na Dolenski cesti. Gg. člani motorodseka, ki so se prijavili za sport sodelovanje kot kontrole itd., se naprošajo, da se javijo sigurno do 5.25 jutraj vodstvu dirke na startu. — Prihod mariborskih in celjskih dirkačev v soboto ob 22. na glavnem kolodvoru. Gg. odborniki se pozivajo, da pridejo k sprejemu na kolodvor. Drevi ob 20. seja upravnega odbora v klubskih prostorih ter se vsi gg. odborniki pozivajo k točni udeležbi. Predsednik.

— Motokolesarski klub »Ilirija«. Pri jutrajšnji dirki bo prihod na cilj po 12. uri. Občinstvo se opozarja, naj se najstrožje ravna na cilju po odredbah vodstva dirke. Zlasti ne bo dovoljeno postavljanje na cesti pred restavracijo »Jelačine«. Vozila, avtomobili in motocikli, ki bi tik pred prihodom dirkačev privzili v nasprotni smeri proti cilju, se prosijo, naj bi se za par minut podredili vodstvu dirke, ker je pričakovati prihoda dirkačev v številni skupini na cilj. — Upravni odbor.

— Zveza kolesarskih društev v Ljubljani vabi kolesarske klube, da se v čim večjem številu udeležijo prireditve kolesarskega društva »Zarja« Zg. Kašelj, ki bo jutri v nedeljo v Vevčah pri gostilni z. Fr. Anžurja. Skupni izlet kolesarjev je iz Ljubljane izpred zvezne pisarne, Karlovska cesta št. 4 točno ob pol 14.

Nepotrebno vprašanje. G. Debeljak je srečal go. Suhijo. — Kako pa je kaj z vašim možem? — Nimam pojma. g. Debeljak. Ze leto dni sva ločena. — Tako? Potem pa mi res ni treba vpraševati, gotovo se mu izborno godi.

Kritika. Kritiki in pesniki sta sedela ob peči, v kateri je komaj tielo. Pesnik je čital svojo najnovejšo tragedijo, kritik pa je pričel naenkrat šklepetati z zobmi.

— Kaj pa ti je? za je vprašal pesnik. Ali te zebe?

— Seveda, je odvrnil kritik. Treba je več ognja v tvoje verze ali pa vroči verze v ogenj. Eno ali drugo mi bo gotovo pomagalo.

Pri fotografiji.

— Tako, delo je napravljeno. Kohtko fotografiji smem izdelati?

— Hvala, ne potrebujem nobene.

— Zakaj ne? Zakaj ste pa potem sploh pustili svojo ženo fotografirati?

— Hotel sem samo enkrat videti, kakšna je, kadar napravi prijazen obraz.

Kralj požeruhov umrl

Človek, ki se je preživljal s pomočjo svojega ogromnega želodca. — Nikdar premagani je dec in pivec. — Snedel je vse, samo cementa ni mogel prenesti.

V Arkansasu je umrl pred kratkim po vsej Ameriki znani »kralj požeruhov«
črnek John Horton, ki je bil svetovni rekordar v jedi in ki snoloh ni imel konkurenta na svetu. Umrl je v najboljših letih in sicer ne morda zaradi prenapolnjenosti želodca, temveč zaradi zastrupljenja krvi. Čeprav so mu skušali pomagati najboljši ameriški zdravniki, ga vendar niso mogli rešiti. Z njim je izginila osebnost, ki je trpela na razširjenosti želodca v taki meri, kakršna doslej še ni bila znana. John Horton se je preživljal na ta način, da je poselel razna mesta in pozival v letaki ljudi, naj tekmujejo z njim v uničevanju jedi in pijače, pri čemer je obljubljal tekmece, ki ga prekose, velike nagrade. Ker je znano, da so Američani zelo navdušeni za vsakršne tekme, je tudi povsem umljivo, da je imel John Horton mnogo posla. Življenje ga ni veljalo niti vinarja in ker je zmagal v vsaki tekmi, je spravljal v svoj žep tudi lepe vsote dolarjev. Jedel je vse, kar so mu nudili, ker je mogel njegov želodec vse prebaviti. V svojem življenju je bil samo enkrat bolan, ko je pri neki tekmi povzli med jedjo tudi dve žlici cementa in je takoj nato pil vodo. Smrti se je rešil tedaj samo na ta način, da je takoj po tem zajtrku zavzli veliko porcijo odvajalnih sredstev, ki so mu pomagala, da mu čreva niso ostala zacementirana.

S svojimi orjaškimi uspehi je kmalu zaslovel po vsej Ameriki in dobil je naslov svetovnega šampiona v jedi oziroma kralja požeruhov. Šešamoso so mu v manjših ameriških mestih prepovedale oblasti bivanje, ker so imeli njegovi pozivi k požeruhskimi

tekam posledico, da je večina prebivalstva sklepala z njim visoke stave, ki jih je redno izgubljal. V mnogih krajih je bivanje Hortonov dovedlo do popolne gospodarske propasti posameznikov, ki niso morali samo plačati jedače, temveč tudi ogromne stave.

Vsi poizkusi, da bi kdo prekosil Hortonov v jedi, so se redno ponesrečili. Vsak njegov tekmeč se je moral priznati za premaganega. Ko ga je časopisje proglasilo za nepremagljivega in se nihče ni več upal z njim tekmuovati, se je naselil v Arkansasu, kjer si je kupil lepo vilo ter živel od svojih prihrankov, pridobljenih na požeruhskih tekmah. Včasih je povabil svoje prijatelje in znanke k požeruhskim turnirjem, na katerih so potem lahko občudovali njegovo umetnost.

Najljubša jed so mu bile limone, ki jih je pojedel kar cel ducat z lupinami vred. Trdil je, da mu zbuja dober tek. Ko je pojedel limone, je lahko takoj snedel zaboj jabolka, 40 funtov sladkornih melon, deset ducatov jajc in deset mesnih jedi. Samo po sebi se razume, da je zatem lahko pojedel še celo vrsto močnatih jedi. Alkohola ni nikdar pil, ker je bil njegov odločen nasprotnik. Kljub temu pa je imel vedno silno željo. Med obedom je popil običajno dva zaboja po 48 steklenic sodavice, skupaj torej 96 steklenic.

Najmanjši njegov zaslužek je bila vsota tisoč dolarjev. Za ta denar je pojedel običajno dva ducata surovih jajc z lupinami vred. Čim več je moral jesti in piti, tem večjo tarifo so značilno pa je, da Horton kljub svoji požrešnosti ni spadal med najtežje ljudi Amerike.

Če se kaj takega pripeti

se gospa Mica samo smehlja. Kaj pa more mala neboljenka zato. Le hitro čisto oblekco za njo in svež predpasnik za mamico, saj vse madaže odstrani brez truda le

Duff pojedel porcijo pečenega piščanca in popil steklenico piva. Po obedu pa se je njegovo stanje poslabšalo in žena je morala pozvati zdravnika. Domači zdravnik je bil mnenja, da gre samo za motnjo v želodcu in da ni nobene nevarnosti, za vsak slučaj je pa obljubil, da pride drugi dan zopet. Duff se je ponoči večkrat onesvestil, dopoldne se je njegovo stanje zboljšalo, proti večeru pa je znova omedlel in čez par ur je umrl. Zdravnik je ugotovil, da je podlegel malariji.

Preteklo je več mesecev, ko je nenadoma zbolela starejša hči Vera. Zdravnik je ugotovil, da gre za hripo in Vera je morala leči v posteljo. Še istega večera jo je obiskala njena sestra, vdova Duffova. Za večerjo je Vera posrebovala krožnik juhe, po kateri ji je postalo še slabše. Tudi služkinja, ki je juho zavžila, je omedlela, vendar si je kmalu opomogla, dočim je Vera naslednjega dne umrla. Zdravnik je bil mnenja, da gre za želodčno hripo.

Nenadna smrt starejše hčerke je porazno vplivala na staro gospo Sidnevo, ki je obolela na živcih. Zdravnik ji je dal blažilna sredstva, ki so res dobro učinkovala. Ko pa je stara dama popila ostanek zdravila, se ji je zdelo, da je medicina bolj grenka nego običajno in je omenila to tudi svoji služkinji. Eno uro kasneje je umrla.

Nenadna in zagonetna smrt je seveda vzbudila pozornost zdravnikov, ki je preiskal prestalo tekočino v stekleničici in ugotovil, da vsebuje arzen. Ovadil je zadevo državnemu pravdniku, ki je odredilo, da se truplo po kojni izkopije. Pri ekshumaciji so dognali, da je bila vdova zastrupljena z arzenom, nakar je državno pravdnikstvo odredilo, da se izkopljata tudi ostali trupli. Pri obeh so ugotovili sledove zastrupljenja z arzenom.

Seveda je bilo takoj jasno, da so vsi trije postali žrtve zavratnega in dobro premišljenega zločina. Kdo je zakrivil zločin je težko reči, najbolj pa sta seveda osumljena sin Thomass in vdova Duff. Policija sicer o njuni krivdi nima nobenih dokazov v rokah in jih še ni aretirala, upa pa, da se bosta izdala in da utegnejo biti zagonetni umori kmalu pojasnjeni.

Odbor, ki se je kmalu po Valentino smrti osnoval, je sklenil zasluž

nemu filmskemu zvezdniku postaviti dostojen spomenik. Po Valentino smrti je namreč prišlo na stotisoče sožalnih brzojavk in odbor je sklenil, da apelira na vse te Valentinove oboževalce, naj prispevajo za spomenik. Razposlal je na tisoče pisem in prosil v njih, naj vsakdo prispeva za spomenik vsaj en dolar. Računal je z gotovostjo na velik uspeh in da bo vsota, ki bi bila potrebna, najbrž prekoračena. Zato je še, predno je bila zbirka končana, v nekem losangeškem listu objavil oglas: »Arhitekta in risarje naprošamo, da nam pošljete načrte in modele za mavzolej, ki bo posvečen pokojnemu Rudolfu Valentino. Pokojnikovi svojci bodo sami izbrali, kar jim bo najbolj ugajalo. Spomenik naj bo izredno velik, biti pa mora popolnoma enostaven.«

Tako je mislil odbor in zato ni čudno, da je prejel nebroj načrtov in modelov od znanih in nepoznatih arhitektov, umetnikov itd. Ni pa računal s publiko. Prejel je sicer od neke dame, ki je bila Valentinova oboževalka 500 dolarjev in od osebnih prijateljev pokojnega Valentina 100 dolarjev, toda uspeh okoliščine je bil katastrofalen. Vsega skupaj je prispelo samo 200 dolarjev. Razumljivo je, da ta sredstva za spomenik niso zadostovala in da je moral odbor demisionirati, ko se je s svojim natečajem nesmrtno blamiral.

Valentino torej kljub svojemu ogromnemu imetju, ki ga je baje zapustil, ne bo imel dostojnega spomenika. Za njegove dolarje so se sicer sorodniki pobigrali, za spomenik naj se pa drugi...

Iz strahu pred deložacijo v smrt

Pretresljiva tragedija se je odigrala te dni v rumunskem mestecu Galac. Gre za stanovanjsko tragedijo, ki je v mestu zbudila žalostno sočutje.

Na Str. Ja Belvedere so stanovale že dalje časa tri sestre bivšega grškega ministra Spiogova. Nedavno pa je hišni gospodar sestrar stanovanje odpovedal. Pritožile so se na sodišče, vendar je bila tožba zavrnjena. Prihodnje dni so nameravale sestre, ki prostovoljno stanovanja niso hotele zapustiti, deložirati.

V noči od sobote na nedeljo so sestre postavile v sobo malo pečico, zaprle vsa okna in vrata, naložile oglja in ga zanetile. Vse tri so nato legle na divan, se objele in zaspale za večro. Drugo jutro so jih našli mrtve, na mizi pa je ležalo pismo, da so šle raje v smrt, kakor da bi morale doživeti sramoto deložacije.

Pristopite k „Vodnikovim družbi“

Nepričakovan učinek. Sluga: Gospod, to ste pa slabo odredili, ko ste ukazali, naj vsakemu upniku, ki ga ne morete plačati, natočim kozareček konjaka.

Gospodar: Zakaj? Sluga: No, seveda, čevliar je bil danes že dvajsetkrat pri nas in vsakokrat sem ga moral potolažiti s konjakom.

Razočaranje. Več zdravnikov se je razgovarjalo o svojih dogodivščinah. Kirurg dr. Rezek je pripovedoval:

— Zadnjič se mi je pripetilo nekaj prav izrednega. Bogati Šephar je prišel k meni in pričel tožiti o bolečini na desni strani trebuha. Preiskal sem ga in ugotovil, da ima vnetje slepiča. Svetloval sem mu, naj se pusti operirati, na kar je tudi pristal. Izvršil sem operacijo in kaj sem doživel?

— Morda ni imel vnetja slepiča? — Seveda ga je imel. Toda šele po operaciji sem zvedel, da je napovedal konkurz! Lopov!

Tolažnik človeštva. V družbi govore o solzah, solzah veselja in solzah žalosti.

— Že dvajset let brišem solze žalostnih, je nekdo dejal.

— Že dvajset let? Saj niste duhovnik!

— Seveda ne, pač pa tovarnar žepnih robcev.

Nepremišljeno.

— Trdim, da so psi, ki so pametnejši kakor gospodarji.

— Brez dvoma, tudi jaz imam takega.

Na letovišču.

— Koliko pa je stara vaša krava, je vprašala kmeta mestna gospodična.

— Dve leti.

— Po čem pa se to pozna?

— Po rogovihi.

— Saj res, saj ima samo dva.

Motnje v želodcu in črevesu. Ščipanje v trebuhu, zastajanje v žilnem sistemu, razburjenost, nervoziteto, omotičnost, hude sanje, splošno slabost olajšamo, če popijemo vsak dan čašo »FRANZ JOSEFOVE«
grenčice. Zdravniki svetovnega slovesa hvalijo izborni učinek, ki ga ima »FRANZ JOSEFOVA«
voda v svoji lastnosti kot mlo odvajajoče sredstvo zlasti pri močnokrvnih, korpušnih osebah, putikarjih in hemoroidno bolnih. Dobi se v vseh lekarnah, drogerijah in špecerijskih trgovinah.

Christofov učni zavod,

LJUBLJANA, vpisuje se ves avgust in september na Domobranski cesti 7/I. — Vpisnina 10.— Din, mesečna šolnina 120.— Din; revni in pridni gojenci imajo popust. — Šolsko leto prične 1. oktobra. Zavod preskrbuje službe. 1646

Harry Domela nima sreče

Dvojnik nemškega princa, Harry Domela, ki je tako izvrstno glumil sina bivšega cesarja in je upal, da bo na račun te pustolovščine in silne reklame lahko prav udobno živel, nima posebne sreče. Ko je Domela presedel svojo kazen, je sklenil postati gledališki igralec. Udučenje nemških gledaliških igralcev pa ni bilo nič kaj voljno sprejeti Domelo med svoje članke in že se je zdelo, da z Domelovo gledališko kariero ne bo nič. No, končno ga je angažiral gledališki direktor Cornelius iz Lipskega. Domela bi moral igrati v komadu »Ko sem bil še princ«, pogodila sta se pa, da mu direktor plača 150 mark dnevno in da dobi 22 % od bruto dohodkov. Pogodba je bila torej sklenjena, našel se je tudi podjeten literat, ki je tozadevno delo dramatisiral in priključil za oder. Toda predstave so se končale z dvojnimi fiaskom: Prvemu je bil vzrok, da ima Domela hudo jezikovno napako, drugemu pa dejstvo, da se publika za Domelo, niti za komad ni mogla prav nič ogreti in je delo propadlo. Videč, da v Lipskem ne uspe, je priredil direktor z Domelo turnejo po malih turinških mestcih, kjer je Domela uganjal svoje pustolovščine, pa tudi tukaj ni imel uspeha. S precejšnjim polomom je direktor zaključil turnejo.

Domela seveda ni bil zadovoljen; tožil je in zahteval odškodnino. Tožba pa je bila zavrnjena in Domela obsojen na plačilo pravnih stroškov. Sodisce je namreč ugotovilo, da je bil Domela tako previden, da je na račun gostovanj dvignil več predujma, kolikor bi pravzaprav moral prejeti gače.

Ker kot gledališki umetnik ni uspel, se je lotil Domela pisateljevanja. Spisal je svoje spomine ter jih založil. Sprva so se ljudje pulili za knjige, končno pa je zanimanje popustilo in

dohodki, na katere je Domela z gotovostjo računal, so odšli po vodi.

Kljub temu ni vrgl puške v koruzo. V zapadne delu Berlina je odprl lasten kino pod naslovom »Harry Domela kino«. Ob otvoritveni predstavi je imel slavnosten nagovor na publiko in ji nato serviral film, v katerem je nastopal kot princ. Prve dni je kupčija lepo cvetela, kakor pa poročajo berlinski listi, Domela tudi s kinom ne bo imel posebne sreče in če se ne bo lotil poštenega dela, bo nekega dne na beraški palici. Trezno nemško ljudstvo se ga je že naveličalo in pomagala mu ne bosta vsa njegova slava ter reklama.

Trije zagonetni umori pri Londonu

Predmestje Croydon je eno najlepših londonskih okrajev. Lične vile z vrtovi mu dajejo prav prijetno obležje Ta okraj, ki je bil znan po svoji mirnosti, je postal te dni pozorišče zagonetnih zločinov.

V treh enodružinskih vilah so stanovali člani rodbine Sidney. V eni je stanovala vdova Sidney s svojo že priletno hčerjo Vero, v drugi njen sin Thomas z rodbino, v tretji pa njen zet Edmund Duff, ki si je nekeje v tropških krajih nakopal malarijo in živel od pokojnine, ki jo je užival kot bivši kolonialni uradnik.

V teku enega leta pa so na zagoneten način umrli trije člani vseh treh rodbin. Baje gre za premissljene umore in kot prva žrtev zavratnega zločina je bil Edmund Duff. Lani v maju se je vrnil Duff iz letovišča in ko je prišel domov, se ga je nenadoma polotila nekaka omotica. Misli, da ga je zopet napadla malarija. Njegova žena, hčerka gospe Sidney mu je prigovarjala, naj vendar kaj zavžije, nakar je

starejšega moža z lesenimi nogami in z berglami.

Pohabljenec, ki je videl, da so ga opazili, se je obrnil in korakal s povešeno glavo proti množici, ki se je pogajala s stražo.

Mladenič visoke postave v bluzi se je nagmil čez one, ki so stali najbližje srednjih vrat.

Bil je menda njihov vodja in baš je začel govoriti.

V njem spoznamo istega Alphonsa, kateremu je poveril Armand prejšnji dan oba jetnika iz rue St. Etienne.

— Monsieur! — je zaklical častniku, stoječemu za vrati. — Izročite nam takoj ujetnike ali pa razbijemo vrata.

— Monsieur, — je odgovoril častnik, — nobenega ujetnika vam ne izročimo... Kar poskusite razbiti vrata.

— Zažgemo Palais Royal! — je vzdiknil Alphonse, — in s pečemo vas kakor kostrune.

— Kar izvolite, — je odgovoril častnik, — toda ne pozabite, da ima tudi ta palica dva konca. Ko se bodo cvrti kostruni na dvorišču, se bodo pekli tudi gavrani, zaprti v kletih.

S trga se je začel ta čas klic radosti.

Alphonse se je ves presenečen ozrl in zagledal skupino delavcev, ki so vlekli s seboj prvega razoroženega poročnika redne vojske.

— Aha! — je dejal Alphonse in se zadovoljno zarežal, — za enega kostrun dobimo celo jato gavrana.

— Abelard! — je vzdiknil poveljnik straže in prebledel, kajti v ujetem častniku je spoznal svojega brata.

Vojaki so salutirali in se ozrli na poveljnika, češ, kaj storiti.

— Monsieur, — je spregovoril Alphonse in se znova obrnil h poveljniku. — Kaj poročate na pošteno, krščansko izmenjavo? Zberite in podarite nam, kar imate v kletih, mi vam pa damo, kar imamo in še več, kadar bomo bogatejši.

Poveljnik je molčal in gledal v tla.

— Ne, ne! — je vzdiknil ujeti častnik. — Rad se udam v svojo usodo. O kakršnihkoli pogajanjih z ujetimi uporniki ne more biti govora. Če že hočete odgovoriti, jim odgovorite s salvo. To je moje povelje!

Poveljnik straže je bil še bolj v zadregi, kajti ujetnik, ki je bil njegov brat, je bil obenem njegov neposredni predstojnik.

— Aha! — se je obrnil Alphonse k ujetniku, — diši vam vrv okrog vratu. No, pravico imate viseti. Že prav, boste pa viseli... Evo, tu je kot nalašč kandelaber... Hej, kje je kdo, ki ima pri rokah vrv?

Alphonse bi bil zelo rad obešal ljudi, kakor smo že slišali, in znal si je pomagati v takih primerih.

Ker pa nihče ni imel vrvi, je odpasal bližnji delavec jermen in ga pomolil Alphonsu.

— Vrv bi bila boljša, — je dejal, — toda tudi jermen bo držal. — Saj morajo drugi pred smrtjo pretrpeti še hušje muke.

Ta čas je mirno ovil ujetemu poročniku jermen okrog vratu.

— Strelajte! Strelajte! — je za-

klical poročnik svojemu bratu na dvorišču.

Toda noben vojak ni imel poguma ustreliti.

Poveljnik straže je bil pa tako zbežan in prestrašen, kakor da so njemu zadrnili jermen okrog vratu.

Dva podčastnika sta se približala svojemu poveljniku in mu zašepetala nekaj na uho. Potem je stopil poveljnik k vratom.

— Vi nam lahko izročite samo enega ujetnika, — je dejal delavcem, — mi jih imamo pa dvajset. Ne morete torej zahtevati, da jih izročimo za enega dvajset. Zato vam predlagamo samo enega ujetnika. Enega za enega, to je pravično.

— Prav pravite, — je pritrdil Alphonse, eden za enega, kajti eden vaših ne more odtehtati dvajsetice naših... Zato se zaenkrat zadovoljimo z enim. Toda morate nam dovoliti, da ga sami izberemo.

— Dobro... No, katerega hočete?

— Armand Cambona, — je odgovoril Alphonse.

— Armand Cambona! — je kričala množica. — Našega junaka Armand Cambona!

— Takoj zapovem privedi ga iz kleti, — je izjavil častnik.

— Jaz vam pa prepovedujem to! — je zaklical ujetnik. — Vse kaže, da se zavedate samo, da sem vaš brat, ne pa, da sem tudi vaš predstojnik... Monsieur le lieutenant, — je nadaljeval z osornim glasom strogega poveljnika, — morate me ubogati, če noče-

te, da v smrtni uri izjavim, da niste dostojni prs, ki so naju oba dojila.

— Ta dečko je blazen! — je vzdiknil Alphonse. — Bogme, zdaj vidim, da je res navdušen za tale kandelaber. Sicer je pa vedno tako, če naleti človek na kaj novega. Dobro torej, na kandelaber, na kandelaber z njim!

— Na kandelaber! — so ponovili močje v bluzah in dvajset rok je zgrabilo nesrečnega jetnika.

Stojte! — je zaklical pohabljenec, ki je dotlej molče poslušal pogajanja med uporniki in stražo. Tudi jaz imam pravico sodoščitve, kajti boril sem se za svobodo kakor vi in l. 1830 sem izgubil obe nogi. Ubil sem v boju mnogo sovražnikov, toda krvi umorjenega ujetnika nimam na vesti... Tudi nikomur ne dovolim obesiti ujetnika, pa če moram izgubiti pri tem še obe roki in glavo. Prej pade moja silva glava, predno bo visel ujetnik na kandelabru. Samo preko mojega trupla vodi pot do njega. To pravi revolucionar, ki je izgubil v borbi za svobodo obe nogi.

Vsi so obkolili pohabljenca, katerega je večina poznala.

— Ne smete ubiti tega moža, — je nadaljeval starih, kajti kdor je pripravljen umreti, če ga kliče dolžnost in če mu velela vest, je vreden obudovanja. Da, še več, izpustiti ga morate, kajti ljudstvo mora biti veliko. Ljudstvo, ki ni veliko, ne zasluži zmage.

Alphonse in njegovi tovariši so gromjeli.

August Bianche:

111

Na valovih strasti

Roman

Malo dalje od delavcev stoji skupina lepše oblečenih meščanov.

— Za kaj gre? — vpraša eden in pokaže na množico pred Palais Royal.

— Zahtevajo, naj jim izroče jetnike, — odgovori nekdo.

— Kakšne jetnike?

— Tiste, ki so jih nedavno odvedli na stražnico.

— Kje so jih ujeli?

— Kaj niste slišali o krvavem pokolju v rue Rambuteau?

— Da, nisem pa slišal, kakšen je bil konec.

— Po štiriurnem boju, najbolj krvavem, kar jih poznajo barikade, po šestih odbitih napadih, se je vojaštvu končno posrečilo zavzeti barikado... Toda zmago vojaštva lahko smatramo skoro za poraz, kajti izgube so grozne. Šele po prihodu pomožnih čet in ko je bilo upornikom že pošlo streliško, je vojaštvo zasedlo barikado.

— A uporniki?

— Večina junakov, ki so branili barikado, je padla. Nihče ni hotel prostovoljno položiti orožja.

— Torej so jih le ujeli?

— Da, toda samo tiste, ki so bili težko ranjeni. Pred četrtr ure so jih privlekli na stražnico, ker nihče ni mogel hoditi.

Kar se je začel za govorečimi globok vzdih. Obrnili so se in zagledali

GRITZNER, ADLER in KAYSER

šivalni stro
ter tolesa so
najboljša v ma
terijalu. Lepe
opreme, ugodn
plačilni pogoji
Istotam švicarsk
pletalni stro
„DUBED“
edino pri

Josip Petelinc, Ljubljana
ob vodni, poleg Prešernovega poštenika, tele. 51

Obvestilo.

Čenjenemu občinu v vladno naznanjam, da točim v
popolnoma preurejenih prostorih dobro znane gostilne

„Pri Zlatorogu“

v Gosposki ulici št. 3 najboljšo dalmatinsko kapl'ico
vseh vrst. Res pristna in zdrava vina. Kot specialiteto
imam na zalogi izborna dalmatinsko šunko in zlato
kapljico „prošek“, vino iz suh-ga grozja. Gostilniški
prostorji so higijenski in moderno urejeni. Za obilen
obisk se priporoča lastnik MARIJAN SILOVIČ.

„JAVA“ pšenična kava

je izvrstna, zelo redilna in okusna.

Zahtevajte jo pri vseh trgovcih.
Razpošiljam jo tudi po pošti v zavojih po 50 g za 70 Din, če se denar
naprej pošlje ali pa po povzetju za 75 Din. Povzetje je 5 Din dražje. Poštnina
plačamo mi. Vsakemu 50 g zavoju „Java“ pšenične kave je kot darilo priloženo
lepa skodelica za kavo.
Kdor pošlje 2 Din v zameno dobi vzorec 100 gramov „Java“ pšenične
kave poštnino prosto.
Sprejemamo za vsak večji kraj zastopnika

PRIZONA KAFE
„JAVA“ K. D.
BEOGRAD, Lomina ul. 11 c

64-L

KDOR OGLAŠUJE, TA NAPREDUJE!

Dunajski velesejem

(Wiener-Messe)

1.—7. septembra 1929 (Rotunda do 8. septembra)

Posebne prireditve:

Mednarodni semenj za radio.

Razstava za hranila in živila. Razstava potrebščin za hotelske
obrate. Razstava U. d. S. S. R. Razstava južnoafriške Unije. Tehnične novosti in iznajdbe. Semenj za
gradnje in gradbo cest. Avstrijsko rudarstvo. Razstava francoske
umetne obrti in luksuznega blaga. Salon dunajske kožuhovinske
mode.

Pisarniška razstava. Reklamni semenj. Kmetijska in gospodarska
vzorčna razstava.

IV. Avstrijska razstava za ječmen.

Razstava vrtnarstva.

Mlekarska razstava. Reja malih živali.

Zvezna poskušna vina

II. Avstrijski živalski semenj.

(5. do 8. septembra 1929.)

Plemenska živina. Pitoma živina. Konji.

Brez vizuma! S sejmsko izkaznico in potnim listom svobodno pre
stop meje v Avstrijo. Ogrski prehodni vizum se s predložitvijo se
jmske izkaznice dobi na meji.
Precejšnje vozne ugodnosti na jugoslov., ogrskih in avstrijskih že
leznicah, na Dunavu, Jadranskem morju in v zračnem prometu.
Pojasnila vseh vrst in sejmske izkaznice (po Din 55.—) pri

Wiener Messe A. 9., Wien VII.

ter za časa ljskega jesenskega sejma pri poslovnicah v Leipzigu,
Oesterr. Messhaus, ter pri častnih zastopstvih v Ljubljani: avstrijski
konzulat, Dunajska cesta 31, Zvezna za tujski promet v Slove
niji, Dunajska cesta 1 in Josip Zidar, Dunajska cesta 31.

Mali oglasi

Vsaka beseda 50 par. Plača se lahko tudi v znakah.
Za odgovor znakom! — Na vprašanja brez znakom ne
odgovorjamo. — Najmanjši oglas Din 5.—

Šivalni stroj »Singer«
dobro ohranjen, se ugodno proda.
Ogleda se: Stan in Dom (Vila
Hrovat) parter, levo. 1665

Star štedilnik
(promikar), še v rabnem stanju,
kupim. Ponudbe: Vizjak, fin. di
rekcija Ljubljana. 1675

Gospodična
zmožna slov. in nemškega jezika,
strojepljiva ter vseh pisarniških
del, išče službo. Nastop lahko ta
koj ali pozneje. Ponudbe na upra
vo lista pod »Začetnica«/1681.

Žimnice predelujem
na 35 Din. Vsa druga tapetniška
dela po najnižjih cenah. — Slavica
Franc. tapetništvu, Emonska ce
sta 10, Pred prulami 23. Priidem
delat tudi na dom. 1702

Opalografa
23x36 cm in 36x48 cm, skoro
nova, proda Vojnovič & Cie.,
Ljubljana, Vič. 1700

Našla se je
damska ročna torbica z monogramom
in s srečkami drž. razr.
torbice, na praznik na kolodvoru v
Medvodah. Poizve se Marn, Du
najska c. 9. 1704

Gospodična
Jugoslovanka, iz akademske rod
bine, srednje starosti, išče pri sa
mostalnem starejšem gospodu ali
dami službo opore gospodinjje. —
Ponudbe pod »Tüchtig im Haus
halt u. Nähen 6957« na Kienreich,
Graz, Sackstrasse 4, Oesterreich.
1696

Potnikom
se nudi brezkonkurenčen postran
ski predmet. Velik zaslužek. —
Uspeh siguran. Ponudbe na Jelka
Weber, Osijek, Kapucinska 8.
1692

Krušno moko
in vse mlevske izdelke
vedno sveže dobite pri
A. M. Zorman
Ljubljana, Stari trg 32

NAJBOLJŠE TAMBURICE
čarkaševga in sremskega sistema izdelane in
razpošilja ob izstavi
stara hrv. tvornica tamburic
Stjepan M. Gilg
Sisak 610
Kačičeva ulica 174 (Hrvatska)
Cenovnik tamburic pošljem na zahtevo zasto
Odklikovan, izveva rlatma kolainama

Specijalna mehanična delavnica

za popravilo vseh pisalnih, računskih in kopirnih strojev, razmnoževalnih apa
ratov in blagin.

Lud. Barača, Ljubljana, Šelenburškova ulica šte. 6
Točna postrežba Konkurenčne cene! Telefon 2980.

Zanesljiv pomoček za nego las

Z rabo na novo iznajdene francoske pomade »MISEL« se ustavi izpadanje
in sivljenje las, povrnejo se izgubljeni lasje, odstranijo se vsi pojavi, ki zaradi
njih lasje izpadajo in sive. Uspeh je zanesljiv pri 60 do 160 gramih, kakor so
so že komu dali časa sive ali izpadali lasje.

Cene z dostavitvijo vsakemu naročniku na dom: 60 gr 115 Din, 80 gr 150 Din, 100 gr 185
Din, 160 gr 290 Din.

Vsakemu naročniku priložimo garancijo za popoln uspeh za ta lek. Za slučaj, da bi ne bilo
uspeha, vrnemo denar in poravnamo vse stroške.

V tuzemstvo pošilja po povzetju Depo za Jugoslavijo pomada »MISEL«.

Beograd, Vasiņa 8. — V Beogradu prodaja lekarna Defini, Knez Mihajlova 1.

Makulturni papir

kg à Din 4.—
prodaja uorava »Slov. Naroda«

Služkinjo

za vsa hišna dela, ki zna kuhati,
sprejemem takoj. Vprašati v pisar
ni. Predna ulica 4, Ljubljana. 1705

Vilo

z gospodarskim poslopijem, avto
garažo, četrt ure oddaljeno od
pošte, prodam. Dopise na upravo
»Slov. Naroda« pod »Vila«/1703.

Avto

2 ali 4 sedežni kupimo takoj. Po
nudbe pod »Avto« takoj/1699 na
upravo lista. 1699

Korespondentinja

prvovrstna, večja slovenske in
nemške stenografije, se išče za
veliko manufakturno trgovino. —
Istotam se sprejme tudi dober

prodajalec

izkušen manufakturnist. — Naslov v
upravi lista. Ponudbe z navedbo
prejšnjih služb naj se potem
osebno predlože. 1707

Več psov

volčje pasme prodam v skladišču
na Ahaciljevi cesti 10, 1706

1. Voda,

seveda mehka ali neko
liko omeščana z navad
no kuhinjsko sodo.

2. Milo Gazela

ki ga dobite pri vsakem
trgovcu.

3. Tako snažno
belo perilo

kot ga vidite na sliki

To je najenostavnejši in
najboljši način pranja!

Beli zobje

olepšajo vsak obraz. Cesto že zadostuje samo enkratno
čiščenje z prijetno osvežujočo Chlorodont-pasto, da se
doseže lep sijaj slonovine tudi na stranicah zob, ako se
vporablja posebno izdelano ščetkico za zobe. Ostanki
jedli, ki ostajajo med zobmi ter povzročajo radi gnilobe
neprijeten duh ust, odstranjujejo se najtemeljiteje z
Chlorodont-ščetko. Poskusite najprej z malo tubo Chloro
dont-paste, ki stane Din. 8.—, Chlorodont ščetka za
otroke, za dame (mehke ščetine), za gospode (trde ščetine).
Pristno samo v originalnem modro-zelenem omotu z na
pisom Chlorodont. Dobiva se povsod. — Pošljite nam
ta oglas kot tiskovino (omot ne zalepiti) dobili boste
brezplačno eno poskusno tubo za večkratno uporabo.
Tvornice Zlatorog, Oddelek Chlorodont, Maribor. 7

GRAŠKI VELESEMEJ

31. AVGUSTA — 8. SEPTEMBRA 1929

Zdravi
človek

Razstava tuj
skega prometa

Nega
domače živali

Telesni sport
na štajerskem

NEGOVANJE ZDRAVJA

PRI ČLOVEKU IN DOMAČI ŽIVALI

VELIK ZABAVNI PARK

Dvokolesa najboljših svetovnih
znamk v veliki izbiri zelo poceni.
Najnovejši modeli otroških vo
zičkov, od preprostega do najli
nejšega, in igračni vozički v za
lozi. Več znamk šivalnih strojev
najnovejših modelov, deli in
povezav. Cenik franco. Pro
daja na obroke.

«TRIBUNA» F. B. L. tovarna dvokoles in
otroških vozičkov, Ljubljana, Karlovsk. c. 4.

PROMETNI ZAVOD ZA PREMOG D. D.

LJUBLJANA

prodaja po najugodnejših cenah in

samo na debelo:

PREMOG domači in inozemski za domači

KOVAŠKI PREMOG kurjavo in industrijske svrhe

KOKS vseh vrst.

BRIKETE žvanci, plavžarski in plinski.

Prometni zavod za premog d. d.

Ljubljana, Miklošičeva cesta šte. 15/1

MEDNARODNI
VELESEJEM V PRAGI

od

1. — 8. septembra 1929

Svetovni velesejem, na katerem
so zastopani narodi in države.

Znižana voznja

za brzovlake in navadne vlake:
Jugoslavija 25%, Češkoslo
vaška 33%, Avstrija 25%.

Pojasnila in legitimacije daje:

Češkoslovaški konzulat, Ljubljana,
Atoma Company, Ljubljana, Aleksandrova c. 2

Čas je zlato!

Pred nakupom ogledajte si ve
liko izbiro po najnižji ceni.

Drobnica raznih modelov.

Motorji od 1/2 do 1/4 HP.

Sušalniki strojev najnovejša iznajdba.

Otroški vozički.

Sportni vozički.

Igralni vozički.

Tricikli.

Sitra.

Holenderci.

Otroški avtomobili.

Stolice za otroke.

Tricikli za prevoz blaga.

Dela za enakovrstne stroje to tolesa.

Poznamo tudi.

Cenik franco. Prodaja tudi na obroke.

V poslovnih oddelkih se sprejemajo vsi
pogledi.

»TRIBUNA« F. B. L.

Tovarna dvokoles in otroških vozičkov

Ljubljana, Karlovsk. c. 4.

Kreditni zavod za trgovino in industrijo

LJUBLJANA, Prešernova ulica šte. 50 (v lastnem poslopiju)

Obrestovanja vlog, nakup in prodaja vsako
vrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut,
borzna naročila, predjumi in krediti vsake
vrste, eskompt in inkaso menic ter naka
sila v tu- in inozemstvo, sale - deposits
itd. itd. itd.

Brajovalke: Kredit, Ljubljana — Telefon
št. 2040, 2457, 2548 Interurban 2706 2906
87-L